

Allmänna förvaltningsbestämmelser

C 1 Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland

1 kap. Lagens syfte och tillämpningsområde

1 §. Syfte och tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om grunderna för god förvaltning och om förfarandet i förvaltningsärenden. Syftet med denna lag är att främja en god och effektiv förvaltning samt ett gott rättsskydd i förvaltningsärenden.

Denna lag tillämpas på landskapets myndigheter, kommunala myndigheter och till Ålands lagting ansluten förvaltning (*myndighet*). Lagen skall också tillämpas vid landskapets affärsverk då de sköter offentliga förvaltningsuppgifter samt på andra juridiska och fysiska personer då de genom landskapslag eller med stöd av landskapslag sköter offentliga förvaltningsuppgifter.

Lagen skall även iaktas av en annan myndighet i landskapet när den i landskapet utför uppgifter som ankommer på landskapsmyndigheterna.

Om det i en annan lag finns någon bestämmelse som avviker från denna lag, gäller den bestämmelsen.

2 §. Lagens tillämpning på förvaltningsavtal

Vid tillämpning av denna lag avses med förvaltningsavtal ett avtal som hör till myndighetens behörighet och gäller skötseln av en offentlig förvaltningsuppgift eller ett avtal som sammanhänger med utövning av offentlig makt.

När ett förvaltningsavtal ingås skall grunderna för god förvaltning iaktas. Samtidigt skall rättigheterna för dem som berörs av det ärende som avtalet gäller samt deras möjligheter att påverka avtalets innehåll tryggas tillräckligt vid beredningen.

3 §. (2021/14) Vissa begränsningar i lagens tillämpning

Denna lag tillämpas inte på rättsskipning samt förundersökning och polisundersökning som Ålands polismyndighet utför med stöd av republikens presidents förordning (2020:34) om polisförvaltningen i landskapet Åland eller landskapslagen (2021:12) om tillämpning på Åland av polislagen. Lagen tillämpas inte heller på order som har utfärdats inom förvaltningen och som gäller utförandet av ett uppdrag eller vidtagandet av någon annan åtgärd.

2 kap. Grunderna för god förvaltning

4 §. Rättsprinciperna inom förvaltningen

Myndigheterna skall bemöta dem som utträttat ärenden hos förvaltningen jämlikt och använda sina befogenheter enbart för syften som är godtagbara enligt lag. Myndigheternas åtgärder skall vara opartiska och stå i rätt proportion till sitt syfte. Åtgärderna skall skydda förväntningar som är berättigade enligt rättsordningen.

5 §. Öppenhet och allmän serviceskyldighet

Arbetet vid myndigheten ska bedrivas under så stor öppenhet som offentlighetslagstiftningen medger. (2021/83)

Myndigheten skall lämna upplysningar och ge vägledning till enskilda i frågor som är av en sådan natur att de handläggs inom förvaltningen. Detta skall ske i den utsträckning som det är lämpligt och skäligt med hänsyn till frågans natur, den enskildes behov av hjälp, verksamheten inom myndigheten och tjänstemännens förutsättningar att fullgöra sina arbetsuppgifter. Den rådgivning som myndigheten tillhandahåller enligt momentet är avgiftsfri.

Om en fråga inte hör till myndighetens behörighet, skall den i mån av möjlighet hänvisa den enskilde till den behöriga myndigheten.

Myndigheterna skall, förutom att ta emot besök och telefonsamtal från enskilda, också se till att det är möjligt för enskilda att kontakta dem med hjälp av telefax eller elektronisk post och att svar får lämnas på samma sätt.

6 §. Krav på gott språkbruk

Myndigheterna skall använda ett sakligt, klart och begripligt språk.

7 §. Samarbete mellan myndigheter

Varje myndighet skall lämna andra myndigheter hjälp inom ramen för den egna verksamheten, om det kan ske utan att inverka negativt på arbetet.

Om handräckning mellan myndigheterna föreskrivs särskilt.

3 kap. Partsställning och förande av talan

8 §. Part

Part i ett förvaltningsärende är den vars rätt, fördel eller skyldighet ärendet gäller.

C 1 Förvaltningslag (2008:9)

9 §. Ombud och biträde

I ett förvaltningsärende får ombud och biträde anlitas. Huvudmannen skall dock infinna sig personligen, om det är nödvändigt för att ärendet skall kunna utredas. Ett ombud eller biträde skall förete fullmakt eller på något annat tillförlitligt sätt visa att han eller hon har rätt att företräda huvudmannen, om inte myndigheten bestämmer annorlunda. Fullmakten skall på myndighetens begäran specificeras, om det råder oklarhet om behörigheten eller dess omfattning.

Om ett ombud eller biträde är olämpligt för sitt uppdrag får en myndighet förbjuda honom eller henne att uppträda i ärendet hos denna myndighet. Huvudmannen skall underrättas om förbudsbeslutet och få tillfälle att skaffa sig ett nytt ombud eller biträde.

Ändring i en myndighets beslut om förbud att uppträda får sökas särskilt genom besvär hos den myndighet som är behörig att behandla en ansökan om ändring av avgörandet i ärendet. I fråga om ändringsökande tillämpas i övrigt [förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996)]. Behandlingen av ärendet kan fortsätta trots ändringsansökan som gäller förbudet, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

10 §. Tystnadsplikt för ombud och biträden

Ett ombud eller biträde får inte olovligen röja förtroliga uppgifter som huvudmannen har anförtrott ombudet eller biträdet för skötseln av ett ärende.

På den tystnadsplikt som gäller uppgifter som ett ombud eller ett biträde har fått på något annat sätt för att kunna sköta sitt uppdrag och på förbudet att utnyttja sådana uppgifter tillämpas 20 § offentlighetslagen (2021:79) för Åland också när uppgiften har inhämtats hos någon annan än den myndighet som behandlar ärendet. (2021/83)

Vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. gäller också tolkar som anlitas i ärendet samt andra personer som enligt uppdrag eller annars deltar i skötseln av huvudmannens ärende. (2021/83)

4 och 5 mom. upphävda (2021/83)

11 §. Omyndigas talan

En omyndigs talan förs av den omyndigas intressebevakare, vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. En omyndig har dock rätt att ensam föra sin talan i ärenden som gäller sådan inkomst eller förmögenhet som han eller hon råder över.

En omyndig person som har fyllt aderton år för själv ensam sin talan i ett ärende som gäller hans eller hennes person, om den omyndiga kan förstå sakens betydelse.

En minderårig som har fyllt femton år och hans eller hennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare har rätt att var för sig föra talan i ett ärende som gäller den minderårigas person eller personliga fördel eller rätt.

12 §. Intressebevakarens rätt att föra talan

En intressebevakare som har förordnats för en myndig person skall vid sidan av huvudmannen självständigt föra talan i ärenden som hör till intressebevakarens uppdrag. Om intressebevakaren och huvudmannen då är av olika åsikt blir huvudmannens

ståndpunkt avgörande, om han eller hon kan förstå sakens betydelse.

Om huvudmannens handlingsbehörighet har begränsats på något annat sätt än genom omyndigförklaring, skall intressebevakaren ensam föra huvudmannens talan i ärenden som huvudmannen inte har rätt att fatta beslut i. Intressebevakaren och huvudmannen får dock gemensamt talan i ärenden som de tillsammans skall besluta om.

4 kap. Hur en handling sänds till en myndighet och hur ett förvaltningsärende inleds**13 §. Handlingars innehåll**

Av en handling som tillställs en myndighet skall framgå vad ärendet gäller. I handlingen skall antecknas avsändarens namn samt de kontaktuppgifter som behövs för att ärendet skall kunna skötas.

14 §. Avsändarens ansvar

En handling tillställs på avsändarens eget ansvar den i ärendet behöriga myndigheten under dess kontaktadress. Om det har bestämts en tidsfrist för inlämnande av handlingen, ankommer det på avsändaren att handlingen inkommer till myndigheten inom angiven tidsfrist.

Avsändaren av en handling skall på begäran få ett intyg över att handlingen har registrerats.

Om avsändaren har skickat ett meddelande med elektronisk post till myndighetens huvudsakliga elektroniska postadress ska myndigheten bekräfta mottagandet utan dröjsmål. Bekräftelsen kan sändas i form av en automatisk kvittens eller på något annat sätt. (2017/85)

15 §. Ankomsttag för en handling

En handling anses ha kommit in till en myndighet den dag då den har lämnats in till myndigheten.

Som ankomsttag för en handling som har sänts per post betraktas den dag då handlingen har kommit till myndighetens postbox eller då myndigheten har tillställts ett meddelande om att försändelsen har kommit in till ett postföretag.

Som ankomsttag för en handling som har sänts per telefax eller elektronisk post betraktas den dag då handlingen finns tillgänglig hos myndigheten i en mottagaranordning eller i ett datasystem på ett sådant sätt att handlingen kan behandlas. Kan ankomsttidpunkten för en handling som har sänts per telefax eller elektronisk post inte utredas på grund av att myndighetens elektroniska teknik varit i olag eller ur bruk eller utredning läggas fram av någon annan jämförbar orsak, anses handlingen ha kommit in vid den tidpunkt då den har avsänts, om tillförlitlig utredning om avsändningstidpunkten kan läggas fram.

16 §. Hur ett ärende inleds

Ett ärende inleds skriftligen genom att yrkandena jämte grunderna för dem anges. Med myndighetens samtycke får ett ärende också inledas muntligen.

Vid inledande av ett ärende uppfyller även ett meddelande som har sänts med en elektronisk dataöverföringsmetod kravet på skriftlig form. Om komplet-

tering av ett sådant meddelande med en underskrift gäller vad som föreskrivs i 19 § 2 mom. (2017/85)

17 §. Tidpunkten för inledandet av ett ärende

Ett förvaltningsärende har inletts när den handling som avser detta har kommit in till en behörig myndighet eller när ett ärende som får inledas muntligen har framförts för myndigheten och de uppgifter som behövs för att behandlingen av ärendet skall kunna påbörjas har registrerats.

18 §. Överföring av handlingar

En myndighet som av misstag har tillställts en handling för behandling av ett ärende i vilket myndigheten inte är behörig skall utan dröjsmål överföra handlingen till den myndighet som den anser vara behörig. Avsändaren av handlingen skall underrättas om överföringen.

När en handling överförs behöver det inte fattas något beslut om att ärendet avvisas.

Vid överföring av en handling som skall tillställas en myndighet inom en tidsfrist anses fristen ha blivit iakttagen, om den behöriga myndigheten får handlingen före fristens utgång.

19 §. Komplettering av handlingar

Är en handling som har tillställts en myndighet bristfällig, skall myndigheten uppmana avsändaren att komplettera handlingen inom en viss tid, om det inte är onödigt med tanke på avgörandet av ärendet. Avsändaren av handlingen skall upplysas om hur handlingen skall kompletteras.

En handling som har kommit in till en myndighet behöver inte kompletteras med en underskrift, om handlingen innehåller uppgifter om avsändaren och det inte finns anledning att betvivla handlingens autenticitet och integritet.

En part får också på eget initiativ komplettera sin ansökan eller någon annan handling som parten har gett in för behandlingen av ett ärende samt under behandlingens lopp lämna in sådana handlingar som behövs för att ärendet skall kunna avgöras.

5 kap. Allmänna krav beträffande behandlingen av ärenden

20 §. Behandling utan ogrundat dröjsmål

Ett ärende som har inletts hos myndigheten skall behandlas utan ogrundat dröjsmål och såvitt möjligt upptas för avgörande inom tre månader från den dag då ärendet inleddes. För de ärenden som inte har upptagits till avgörande före utgången av denna tidsrymd, skall tjänstemannen eller annan som handlägger ärendet årligen uppgöra och tillstålla myndigheten en redogörelse över varför ärendena inte upptagits i tid.

En myndighet skall på en parts begäran ge en uppskattning om när ett beslut kommer att fattas samt svara på förfrågningar om hur behandlingen framskrider.

21 §. Offentlig behandling

Ett ärende behandlas offentligt, om så föreskrivs eller beslut om detta har fattats med stöd av en särskild bestämmelse.

Bestämmelser om handlingars offentlighet och en parts rätt att ta del av handlingar finns i offentlighetslagen för Åland. (2021/83)

22 §. Gemensam behandling av ärenden

Kan ett beslut som skall fattas av en myndighet ha en betydande inverkan på avgörandet i ett annat ärende som samtidigt är inlett hos samma myndighet, skall myndigheten bereda ärendena gemensamt och avgöra dem på en gång, om gemensam behandling inte medför menligt dröjsmål eller är onödig med hänsyn till ärendets art eller natur.

23 §. Tolkning

En myndighet skall anlita tolk i ett ärende som har inletts av en myndighet, om en part är allvarligt hörsel- eller talskadad och inte kan göra sig förstådd. Tolk bör även anlitas i ett ärende som har inletts av en myndighet, om en part inte behärskar svenska, om det är skäligen med hänsyn till ärendets natur och parternas förmåga att ta del av handlingarna.

Den som står i ett sådant förhållande till en part eller ett ärende att hans eller hennes tillförlitlighet kan äventyras får inte anlitas som tolk.

24 §. Jäv

En tjänsteman får inte delta i eller närvara vid behandlingen av ett ärende, om han eller hon är jävig. Bestämmelserna om jäv för tjänstemän gäller också ledamöter i ett kollegialt organ och andra som deltar i behandlingen av ett ärende samt den som förrättar inspektion.

En tjänsteman är jävig

1) om saken angår tjänstemannen själv, tjänstemannens make, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller någon annan närstående,

2) om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för tjänstemannen själv eller någon närstående,

3) om tjänstemannen eller någon närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång,

4) om ärendet har väckts hos myndigheten genom överklagande eller på grund av tillsyn över en annan myndighet och tjänstemannen tidigare hos den andra myndigheten har deltagit i den slutliga handläggningen av ett ärende som rör saken,

5) om tjänstemannen har fört talan som ombud eller mot ersättning biträtt någon i saken eller

6) om det finns någon annan omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för tjänstemannens opartiskhet i ärendet.

Jäv enligt 2 mom. 3 punkten föreligger inte om ärendet rör en sammanslutning och tjänstemannen tillhör styrelsen eller annat förvaltande organ hos sammanslutningen och tjänstemannen där representerar myndigheten.

Från jäv kan bortses när frågan om opartiskhet uppenbart saknar betydelse.

25 §. Avgörande av jävsfrågor

Har en fråga om jäv uppkommit skall frågan omedelbart avgöras.

C 1 Förvaltningslag (2008:9)

En jävig tjänsteman skall självantmäla jäv. En ojävig tjänsteman skall utan dröjsmål förordnas av myndigheten i en jävig tjänstemans ställe. Tjänstemannen får dock avgöra ett brådskande ärende, om jävet inte kan inverka på avgörandet.

Känner någon i ett kollegialt organ till en omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom eller henne skall han eller hon självantmäla det till kända. Har fråga om jäv uppkommit i ett kollegialt organ skall organet genast besluta i jävsfrågan. Ett kollegialt organ beslutar också om någon annan som har rätt att närvara är jävig. Den som jävet gäller skall delta i avgörandet av jävsfrågan. Om jäv sedan anses föreligga skall den jävige avlägsna sig från mötet under den tid ärendet behandlas.

I ett beslut som gäller jäv får rättelse inte sökas särskilt och det får inte heller överklagas särskilt genom besvär.

6 kap. Utredning av ärenden och hörande av parter

26 §. Utredningsskyldighet

En myndighet skall se till att ett ärende utreds tillräckligt och på behörigt sätt. Myndigheten skall i detta syfte skaffa den information och den utredning som behövs för att ärendet skall kunna avgöras.

En part skall lägga fram utredning om grunderna för sina yrkanden. Parten skall också i övrigt medverka till utredningen av ett ärende som han eller hon har inlett.

27 §. Begäran om utredning

I en begäran om utlåtande eller annan utredning skall det specificeras beträffande vilka särskilda omständigheter utredning skall läggas fram.

28 §. Hörande av part

Innan ett ärende avgörs skall en part få tillfälle att framföra sin åsikt om ärendet och lämna sin förklaring med anledning av sådana yrkanden och sådan utredning som kan inverka på hur ärendet kommer att avgöras.

Ett ärende får avgöras utan att en part hörs, om

1) yrkandet lämnas utan prövning eller omedelbart avslås såsom ogrundat,

2) ärendet gäller besättande av tjänst, antagande till frivillig utbildning eller betygssättning,

3) ärendet gäller tilldelning av stipendium eller något jämförbart förhållande som gäller beviljande av en sådan förmån som grundar sig på bedömning av sökandens egenskaper,

4) hörandet kan äventyra syftet med beslutet eller om det dröjsmål som hörandet medför i behandlingen av ärendet orsakar betydande skada för människors hälsa, den allmänna säkerheten eller miljön,

5) ett yrkande som inte rör någon annan part godkänns eller

6) hörandet av någon annan orsak är uppenbart onödigt.

29 §. Hörande av huvudmannen och intressebevakaren eller vårdnadshavaren

När intressebevakaren, vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare för talan skall huvud-

mannen höras och när huvudmannen för talan skall intressebevakaren, vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare höras, om detta är nödvändigt med hänsyn till huvudmannens fördel eller för att saken skall kunna utredas.

30 §. Meddelande om hörande

En part skall upplysas om syftet med hörandet samt den tidsfrist som enligt 31 § satts ut för avgivande av förklaring. I begäran om hörande skall vid behov specificeras om vilka omständigheter förklaringen begärs. En part skall tillställas handlingarna i de frågor som hörandet gäller i original eller kopior eller på något annat sätt få tillfälle att ta del av dem.

31 §. Tidsfrist för komplettering, utredning och förklaring

För komplettering av en handling, framläggande av utredning och avgivande av förklaring skall det sättas ut en tidsfrist som är tillräcklig med hänsyn till ärendets art.

En part skall underrättas om att ärendet kan avgöras, om parten inte inom utsatt tid vidtar de åtgärder som har begärts. Fristen får förlängas på en parts begäran, om det är nödvändigt för att ärendet skall kunna utredas.

32 §. Muntliga yrkanden och utredningar

En myndighet skall på begäran ge en part tillfälle att framföra ett yrkande eller lägga fram utredning muntligen, om det behövs för att ärendet skall kunna utredas och ett skriftligt förfarande skulle medföra oskäligen svårigheter för parten. Vid muntligt förfarande skall övriga parter kallas att infinna sig samtidigt, om det är nödvändigt för att bevaka parternas rätt eller fördel.

På en parts begäran får myndigheten också i andra situationer än de som avses i 1 mom. ge parten tillfälle att muntligen framföra uppgifter som är nödvändiga för att ärendet skall kunna utredas.

33 §. Syn

En myndighet får förrätta syn om det behövs för att ett ärende skall kunna utredas. Den som är part skall få tillfälle att närvara vid synen och att uttala sin åsikt om de omständigheter som kommer fram. När ärendets art kräver det skall till synen kallas också den myndighet som enligt lag skall utöva tillsyn över verksamheten i fråga eller vars sakkunskap behövs för att ärendet skall kunna avgöras. Syn skall förrättas utan att syneobjektet eller dess innehavare orsakar oskäligen olägenhet.

Vid syn skall upprättas protokoll av vilket myndighetens viktigaste iakttagelser och parternas anmärkningar skall framgå. Protokollet skall utan dröjsmål delges parten och andra som har kallats till förrättningen.

En syneförrättning är offentlig. En myndighet får begränsa allmänhetens tillträde till syneförrättningen, om det är påkallat med hänsyn till ärendets art eller karaktären av den verksamhet som är föremål för syn. Syn får inte förrättas i lokaler som omfattas av hemfriden, om inte något annat bestäms särskilt i lag.

34 §. *Inspektion*

Om en myndighet enligt lag har rätt att utföra en inspektion skall myndigheten underrätta den part som direkt berörs av ärendet om tidpunkten då en inspektion som faller under myndighetens behörighet inleds, såvida syftet med inspektionen inte äventyras av en sådan underrättelse. Parten har rätt att närvara vid inspektionen och att framföra sin åsikt och ställa frågor om omständigheter som har samband med inspektionen. Under inspektionens gång skall parten om möjligt underrättas om inspektionens ändamål, hur den genomförs samt om fortsatta åtgärder. Inspektionen skall förrättas utan att inspektionsobjektet eller dess innehavare orsakas oskäligen olägenhet.

Den som förrättar inspektion skall utan dröjsmål avfatta en skriftlig inspektionsberättelse över inspektionen. Av inspektionsberättelsen skall inspektionens förlopp och inspektionsförrättarens viktigaste iakttagelser framgå. Inspektionsberättelsen skall delges en part som har rätt att närvara vid inspektionen.

35 §. *Muntlig bevisning*

Av särskilda skäl får i ett förvaltningsärende ett vittne höras under ed eller försäkran och en part under sanningsförsäkran. Parter som omedelbart berörs av beslutet i ärendet skall få tillfälle att vara närvarande då ett vittne eller en part hörs. Parter har rätt att ställa frågor till den som hörs samt att uttala sin åsikt om dennes berättelse.

Handräckning för användande av muntliga bevismedel lämnas av den förvaltningsdomstol vid vilken vittnet eller parten lämpligast kan höras.

I fråga om vittnesjäv samt ett vittnes och en parts rätt att vägra vittna gäller förvaltningsprocesslagen.

36 §. *Möjligheter till inflytande*

Om avgörandet i ett ärende kan ha en betydande inverkan på andras än parternas livsmiljö, arbete eller övriga förhållanden, skall myndigheten ge dessa personer möjlighet att få uppgifter om utgångspunkterna och målen för behandlingen av ärendet samt att uttala sin åsikt om ärendet.

Information om att ärendet har inletts och om möjligheten till inflytande skall lämnas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till ärendets betydelse och omfattning.

Information om att ärendet har inletts behöver dock inte lämnas, om det äventyrar syftet med avgörandet, medför annan betydande olägenhet eller är uppenbart onödigt.

37 §. (2019/17) *Anteckning av uppgifter*

Uppgifter om muntligen framförda yrkanden och utredningar som kan inverka på avgörandet i ett ärende ska antecknas eller registreras på något annat sätt. Detsamma gäller uppgifter som har inhämtats ur ett register för personuppgifter som avses i dataskyddslagstiftningen.

7 kap. Avgörande av ärenden

38 §. *Beslutets form*

Ett förvaltningsbeslut skall vara skriftligt.

Ett beslut får vara muntligt, om det är nödvändigt på grund av att ärendet är brådskande.

Ett muntligt beslut skall utan dröjsmål också lämnas i skriftlig form tillsammans med en rättelse- eller besväransvisning. Tidsfristen för sökande av rättelse eller ändring börjar löpa från det att det skriftliga beslutet delgavs, enligt vad som föreskrivs särskilt.

En beslutshandling får undertecknas elektroniskt på ett sådant sätt att handlingens autenticitet och integritet kan säkerställas. Om en beslutshandling skickas elektroniskt till en part får handlingen även undertecknas maskinellt. På begäran ska parten få handlingen med handskrivnen underskrift. (2017/85)

39 §. *Beslutets innehåll*

Av ett skriftligt beslut skall tydligt framgå

- 1) den myndighet som har fattat beslutet samt tidpunkten för beslutet,
- 2) de parter som beslutet direkt gäller,
- 3) motiveringen för beslutet och en specificerad uppgift om vad en part är berättigad eller förpliktad till eller hur ärendet annars har avgjorts samt
- 4) namn och kontaktoppgifter för den person av vilken en part vid behov kan begära ytterligare uppgifter om beslutet.

När ett muntligt beslut fattas skall parten meddelas hur ärendet har avgjorts och få en redogörelse för motiveringen för beslutet.

Ålands landskapsregering hade med sitt beslut fastställt gränserna för en fast fornlämning. Gränserna omfattade fem husgrunder och en brunn samt jordområdet mellan dem. Fornlämningsområdet hade markerats på en karta som hade bifogats beslutet. Enligt beslutet fanns det inte något i fornlämnings art och betydelse eller i fornlämnings fysiska relation till lämnings omedelbara omgivning som krävde ett särskilt skyddsområde för fornlämningen. Vid högsta förvaltningsdomstolen var det fråga om huruvida separata lämningar enligt landskapslagen om forminnen kunde betraktas som en funktionell helhet vid fastställande av gränserna för en fast fornlämning. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg med beaktande av lämningarnas ursprungliga användningsändamål och de relativt korta avstånden mellan dem att den fasta fornlämningen omfattade även jordområdet mellan lämningarna. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg att landskapsregeringen, för tydlighetens skull och särskilt med beaktande av att A i sitt yttrande motsatt sig de föreslagna gränserna, i motiveringarna till sitt beslut borde ha angett en mera detaljerad beskrivning om det fastställda fornlämningsområdet och orsakerna till dess dimensionering. I det material som bifogats hörandebrevet till A hade landskapsregeringen även anfört att det befintliga fornlämningsområdet, som kunde antas motsvara den areal som framkom av landskapsregeringens tidigare beslut från åren 2019 och 2020, skulle minska. Av kartan i sagda material framkom däremot att det föreslagna området var större till sin areal än i de tidigare besluten, vilket var ägnat att vidare bidra till det överklagade beslutets eventuella oklarhet ur A:s synvinkel. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade dock med beaktande av det som i 39 och 40 § i förvaltningslagen för landskapet Åland bestäms om beslutets innehåll och motivering att landskapsregeringens beslut inte på dessa i A:s besvär framförda grunder kunde anses strida mot lag. Landskapsregeringens beslut var inte lagstridigt på det sätt som avses i 25 § 2 mom. i självstyrelselagen. **HFD:2022:66.**

C 1 Förvaltningslag (2008:9)

40 §. Motivering av beslut

Ett beslut skall motiveras. I motiveringen skall det anges vilka omständigheter och utredningar som har inverkat på avgörandet och vilka bestämmelser som har tillämpats.

Motiveringen för ett beslut får utelämnas, helt eller delvis, om

1) ett viktigt allmänt eller enskilt intresse förutsätter att beslutet meddelas omedelbart,

2) beslutet gäller val som förrättas av ett kollegialt organ,

3) beslutet gäller antagande till frivillig utbildning eller beviljande av en sådan förmån som grundar sig på en bedömning av sökandens egenskaper,

4) ett yrkande som inte gäller någon annan part godkänns genom beslutet och ingen annan har rätt att söka ändring i beslutet eller

5) motivering av någon annan särskild orsak är uppenbart onödig.

I de situationer som avses i 2 mom. skall motivering dock lämnas, om beslutet innebär en väsentlig ändring av vedertagen praxis.

Har motiveringen utelämnats bör myndigheten på begäran av part om möjligt upplysa honom eller henne om dem i efterhand.

41 §. Anvisning om rättelseyrkande

Om en part skall yrka på rättelse av ett beslut genom ett särskilt föreskrivet rättelseförfarande innan besvär över beslutet kan anföras, skall anvisningar om användning av ett sådant rättelseyrkande lämnas samtidigt som beslutet meddelas.

Anvisningar om användning av rättelseyrkande skall lämnas också då det finns särskilda bestämmelser om hur ett förvaltningsbeslut förs till en myndighet för att behandlas som något annat än ett fullföljdsärende.

Beträffande innehållet i en anvisning om rättelseyrkande gäller i tillämpliga delar vad som i 42 och 44 §§ bestäms om besvärshanvisning.

42 §. Besvärshanvisning

Besvärshanvisning skall fogas till ett beslut som får överklagas genom besvär. I besvärshanvisningen skall nämnas

1) besvärmyndigheten,

2) den myndighet som skall tillställas besvärsskriften samt

3) besvärstiden och från vilken tidpunkt den räknas.

I besvärshanvisningen skall det redogöras för de krav som ställs på innehållet i och bilagorna till besvärsskriften samt på frambefordrandet av besvären.

43 §. Upplysning om besvärshänvisning och överklagbarhet

Är det enligt en särskild bestämmelse förbjudet att anföra besvär eller är beslutet inte överklagbart, skall den bestämmelse som ligger till grund för detta anges i beslutet.

44 §. Rättelse av besvärshanvisning

Har besvärshanvisning inte lämnats eller har det i ett beslut felaktigt angetts att det inte får överklagas genom besvär, skall myndigheten ge en ny lagenlig besvärshanvisning.

Är en besvärshanvisning felaktig skall myndigheten ge en ny besvärshanvisning, om detta begärs inom den i besvärshanvisningen nämnda besvärstiden eller, om det har angetts en för kort besvärstid i besvärshänvisningen, inom den föreskrivna besvärstiden.

Besvärstiden börjar löpa från den tidpunkt då den nya besvärshanvisningen har delgetts.

8 kap. Rättelse av fel i beslut**45 §. Rättelse av sakfel**

Om ett beslut grundar sig på en klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag eller om det har skett ett fel i förfarandet då beslutet fattades, får myndigheten undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt.

Ett beslut får rättas till en parts fördel eller nackdel. Rättelse av ett beslut till en parts nackdel förutsätter att parten samtycker till att beslutet rättas. Partens samtycke behövs dock inte, om felet är uppenbart och det har förorsakats av partens förfarande.

46 §. Rättelse av skrivfel

En myndighet skall rätta uppenbara skriv- eller räknepel eller andra jämförbara klara fel i sitt beslut.

Ett fel får dock inte rättas, om rättelsen leder till ett resultat som är oskäligt för en part och felet inte har förorsakats av partens förfarande.

47 §. Inledande och behandling av rättelseärenden

En myndighet behandlar ett rättelseärende på eget initiativ eller på en parts begäran. Initiativet skall tas eller begäran om rättelse av ett fel framställas inom fem år från det att beslutet fattades.

För att ett sakfel skall kunna rättas krävs det att ärendet behandlas på nytt och att det fattas ett nytt beslut i ärendet. Ett skrivfel rättas genom att den expedition som innehåller felet ersätts med en rättad. Innan ett skrivfel rättas skall en part få tillfälle att bli hörd, om det inte är onödigt.

Angående rättelse av ett sak- eller skrivfel skall anteckning göras i det ursprungliga beslutets arkivexemplar eller i myndighetens informationssystem. En part skall få en rättad eller ny expedition utan avgift.

48 §. Kompletterande bestämmelser

När en myndighet handlägger en rättelse av ett sak- eller skrivfel får den förbjuda verkställigheten av beslutet tills vidare eller bestämma att den skall avbrytas.

Om ett yrkande på rättelse har begärts eller ändring har sökts i ett beslut i vilket ett sak- eller skrivfel skall rättas eller om ett särskilt föreskrivet förfarande har inlets beträffande beslutet, skall den myndighet hos vilken rättelse eller ändring har sökts eller där förfarandet har inletts underrättas om att ärendet som gäller rättelse av fel har tagits upp till behandling och tillställas beslutet i ärendet. Behandlingen av ett rättelseärende påverkar inte besvärstiden eller någon annan frist.

Ett beslut genom vilket en myndighet har avslagit ett yrkande om rättelse av fel enligt 45 och 46 §§ får inte överklagas genom besvär.

9 kap. Allmänna bestämmelser om delgivning

49 §. Delgivningsskyldighet

Ett beslut som en myndighet har fattat skall av myndigheten utan dröjsmål delges en part och andra kända som har rätt att söka rättelse i det eller att överklaga det genom besvär. Myndigheten skall delge också ett sådant beslut som inte får överklagas.

Myndigheten skall under behandlingen av ett ärende sköta delgivningen av meddelanden, kallelser eller andra handlingar som inverkar på behandlingen av ärendet.

En handling delges i original eller kopia. Har det till en handling som skall delges fogats handlingar som tillkommit vid ärendets behandling och som inte kan överlämnas till mottagaren, skall myndigheten ge mottagaren tillfälle att ta del av dem hos myndigheten. Vid delgivningen skall det meddelas var och hur länge handlingarna är tillgängliga.

50 §. Delgivningsätten

Delgivning verkställs som vanlig eller bevislig delgivning eller, om den inte kan verkställas på nämnt sätt, såsom offentlig delgivning. Delgivning får även verkställas som vanlig eller bevislig elektronisk delgivning. (2017/85)

Offentlig delgivning får användas också när en handling skall delges över trettio personer som är kända eller när personernas antal är okänt.

51 §. Delgivning med privatpersoner

Delgivning med en privatperson skall ske med personen själv eller med hans eller hennes lagliga företrädare. Om både delgivningens mottagare och dennes företrädare har rätt att föra talan i ärendet, skall delgivning ske med vardera särskilt.

I ett ärende som angår två eller flera parter gemensamt skall delgivningen ske med den kontaktperson som har angivits i den gemensamma skrivelser. Har en kontaktperson inte angivits sker delgivningen med den första undertecknaren av handlingen. Mottagaren skall underrätta övriga undertecknare om delgivningen.

Delgivning sker med en person som en part har befullmäktigat, om den befullmäktigades rätt att ta emot delgivningar inte har begränsats särskilt eller delgivningen inte skall ske med parten personligen. Den befullmäktigade skall underrättas om en delgivning som har skett med huvudmannen.

52 §. Delgivning med sammanslutningar, stiftelser, dödsbon och konkursbon

Vanlig delgivning med en sammanslutning eller en stiftelse skall ske under den adress som sammanslutningen eller stiftelsen har angett. Bevislig delgivning med en sammanslutning eller en stiftelse skall riktas till en person som har rätt att ta emot delgivningar på dess vägnar.

Delgivning med ett dödsbo skall riktas till den bodelägare som har hand om boet eller till boförvaltaren. Om dödsboet förvaltas gemensamt av flera dödsbodelägare, får delgivningen riktas till en av dem. Delägaren skall underrätta de övriga bodelägarna om delgivningen.

Delgivning med ett konkursbo skall riktas till boförvaltaren.

53 §. Delgivning med myndigheter

Delgivning sker med den myndighet som för talan i ärendet. Om det är oklart vilken myndighet som för landskapets talan, sker delgivningen med landskapsregeringen.

Bevislig delgivning med en kommun skall riktas till kommunen.

Beträffande delgivning med en enskild som sköter en offentlig förvaltningsuppgift gäller vad som ovan föreskrivs om delgivning i 51 och 52 §§.

10 kap. Förfarandet vid delgivning

54 §. Vanlig delgivning

Vanlig delgivning sker per post genom brev till mottagaren.

Mottagaren anses ha fått del av ärendet den sjunde dagen efter det att brevet avsändes, om inte något annat visas. Ett ärende anses dock ha kommit till en myndighets kännedom den dag brevet anlände.

55 §. Bevislig delgivning

En delgivning skall verkställas per post mot mottagningsbevis, om den gäller ett förpliktande beslut och tiden för sökande av ändring eller någon annan tidsfrist som påverkar mottagarens rätt börjar löpa från det att beslutet delgavs. Mottagningsbevis får användas också i de fall där det av andra skäl är nödvändigt för att trygga en parts rättigheter. Av mottagningsbeviset skall framgå vem som har verkställt delgivningen, mottagaren och tidpunkten för delgivningen.

En handling får också överlämnas till delgivningens mottagare eller dennes företrädare. Över delgivningen skall det då sättas upp ett skriftligt bevis av vilket den som har verkställt delgivningen, mottagaren och tidpunkten för delgivningen skall framgå.

Om en myndighet anser att det finns skäl till det, får delgivning verkställas som stämningsdelgivning. Beträffande stämningsdelgivning gäller i tillämpliga delar vad som i 11 kap. rättegångsbalken föreskrivs om detta. Stämningsdelgivning får också verkställas av en tjänsteman som är anställd hos en landskapsmyndighet eller kommunal myndighet och som enligt särskilt förordnande har rätt att verkställa stämningsdelgivningar i ärenden som hör till myndighetens verksamhetsområde. Beträffande jäv för den som verkställer stämningsdelgivning gäller vad som i denna lag föreskrivs om jäv.

56 §. Mellanhandsdelgivning

Om mottagaren av en bevislig delgivning eller dennes företrädare inte nås, får en handling överlämnas i ett slutet kuvert mot samtycke

1) till en person som bor i samma hushåll som mottagaren och har fyllt femton år,

2) till mottagarens arbetsgivare eller arbetsgivarens företrädare,

3) om mottagaren idkar näring i ett fast verksamhetsställe, till en person som är anställd hos detta företag eller

C 1 Förvaltningslag (2008:9)

4) till en tjänsteman som är anställd hos den samslutning eller stiftelse som är mottagare.

Över mellanhandsdelgivning skall det sättas upp ett skriftligt bevis av vilket framgår vem som har verkställt delgivningen och till vem handlingen har överlämnats samt tidpunkten för delgivningen. En kopia av delgivningsbeviset skall utan dröjsmål sändas till delgivningens mottagare.

En mellanhandsdelgivning anses ha skett den tredje dagen efter den dag som framgår av delgivningsbeviset. Mellanhandsdelgivning får inte verkställas, om handlingen inte kan antas komma mottagaren till handa inom skäligen tid.

57 §. (2017/85) Offentlig delgivning

Vid offentlig delgivning ska en handling under en viss tid finnas tillgänglig på myndighetens webbplats i den utsträckning sekretessbestämmelser och annan lagstiftning tillåter detta.

Ett meddelande om att handlingen finns tillgänglig på myndighetens webbplats ska publiceras på myndighetens elektroniska anslagstavla. Meddelandet kan också publiceras på något annat sätt som myndigheten bestämmer. Delgivningen anses ha skett den sjunde dagen efter det att meddelandet publicerades på myndighetens elektroniska anslagstavla.

Av meddelandet ska det framgå

- 1) vad saken gäller,
- 2) datum för när meddelandet publicerades på den elektroniska anslagstavlan,
- 3) tidpunkt för när delgivning anses ha skett,
- 4) var och till vilken tidpunkt handlingen finns tillgänglig på myndighetens webbplats samt
- 5) fysisk plats där det är möjligt att ta del av handlingen.

Meddelandet får avlägsnas från den elektroniska anslagstavlan och den handling som delges avlägsnas från myndighetens webbplats först efter att eventuell fatalitetid har gått ut. Meddelandet ska finnas minst 14 dygn på den elektroniska anslagstavlan.

Myndigheten ska i sina lokaler eller på en annan plats ge var och en möjlighet att ta del av innehållet på den elektroniska anslagstavlan och i de handlingar som hålls tillgängliga på myndighetens webbplats.

58 §. (2017/85) Bevislig elektronisk delgivning

En handling som enligt lag ska sändas med post mot mottagningsbevis eller delges bevisligen på något annat sätt får med partens samtycke delges också som ett elektroniskt meddelande, dock inte per telefax eller på därmed jämförbart sätt. Myndigheten ska då meddela att parten eller dennes företrädare kan hämta handlingen från en av myndigheten anvisad server, databas eller någon annan fil.

Parten eller dennes företrädare ska identifiera sig när handlingen hämtas. Vid identifieringen ska en identifieringsteknik som är datatekniskt tillförlitlig och bevislig användas.

En handling anses ha delgivits när den har hämtats från den länk som myndigheten anvisat enligt 1 mom. Om handlingen inte har hämtats inom sju dagar från myndighetens meddelande, iaktas vid delgivningen

vad som någon annanstans i lag föreskrivs om delgivning.

58a §. (2017/85) Vanlig elektronisk delgivning

Andra handlingar än de som avses i 58 § får med samtycke av den som saken gäller delges som ett elektroniskt meddelande. Om det emellertid krävs för att tillgodose skyddet för den personliga integriteten eller av ett särskilt behov av skydd eller säkerhet hos den som saken gäller, eller för att trygga dennes rättigheter, ska vid delgivning av handlingar iaktas vad som i 58 § eller annars föreskrivs om delgivning.

En handling anses ha blivit delgiven den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas.

59 §. Delgivning till utlandet

Delgivning till utlandet verkställs enligt denna lag eller enligt lagstiftningen i den främmande staten, om inte något annat följer av internationella avtal och förpliktelser som är bindande för landskapet.

Om en delgivning som är avsedd för utlandet inte kan verkställas, skall handlingen delges i landskapet genom offentlig delgivning.

11 kap. Särskilda bestämmelser**60 §. Skadeståndsansvar vid försummelse att vidarebefordra delgivning**

Den som är underrättelseskyldig enligt 51 § 2 mom. eller 52 § 2 mom. samt den som enligt 56 § 1 mom. tar emot en mellanhandsdelgivning är skyldig att ersätta en skada som uppstår på grund av att underrättelsen försummas eller av att handlingen inte överlämnas eller av att den försenas, i den mån det prövas vara skäligt med hänsyn till försummelsens art och övriga omständigheter.

Till den handling som skall delges skall myndigheten foga ett meddelande om skyldigheten att vidarebefordra handlingen eller om underrättelseskyldigheten samt om det skadeståndsansvar som är förbundet med åsidosättande av skyldigheten.

61 §. (2021/83) Brott mot tystnadsplikten för ombud och biträden

Till straff för brott mot tystnadsplikten i 10 § döms enligt 28 § offentlighetslagen för Åland, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs i någon annan lag.

62 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 april 2008.

63 §. Övergångsbestämmelse

På förvaltningsärenden som har inletts före denna lags ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. På ärenden som har återförvisats för ny behandling tillämpas dock bestämmelserna i denna lag. Denna lag tillämpas på förvaltningsavtal som ingås efter lagens ikraftträdande.

C 2 Landskapslag (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen

1 §. Lagens tillämpningsområde

Viteslagen (FFS 1113/1990) skall med i denna lag angivna avvikelser tillämpas på landskapets myndigheter samt kommunala myndigheter och andra myndigheter till den del de handhar uppgifter inom landskapsförvaltningen eller den kommunala självstyrelseförvaltningen.

Ändringar av viteslagen skall gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket om inte annat följer av denna lag.

2 §. Tillämpning av hänvisningar i viteslagen

Hänvisas i viteslagen till bestämmelser i rikslagsstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. Kostnader för tvångsutförande

Kostnaderna för tvångsutförande som enligt 17 § i viteslagen skall betalas i förskott av statens medel skall i landskapet betalas av landskapets medel.

4 §. Ändringssökande

I beslut som har fattats med stöd av denna lag kan ändring sökas genom besvär i enlighet med bestämmelserna i 25 § i självstyrelselagen, om inte rätten till besvär är begränsad enligt lag.

5 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 april 2008.

Lagen tillämpas på vite, hot om tvångsutförande och hot om avbrytande som föreläggs efter ikraftträdandet.

C 3 Landskapslag (2019:9) om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens syfte

Genom denna lag preciseras och kompletteras tillämpningen på Åland av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG, nedan dataskyddsförordningen.

Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i dataskyddsförordningen.

2 §. Tillämpningsområde

Lagen tillämpas på behandling av personuppgifter vid landskapets myndigheter, kommunala myndigheter och till Ålands lagting ansluten förvaltning. Lagen ska också tillämpas vid landskapets affärsverk då de sköter offentliga förvaltningsuppgifter samt på andra juridiska och fysiska personer då de genom landskapslag eller med stöd av landskapslag sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Lagen tillämpas inte vid Ålands polismyndighet.

Lagen tillämpas i enlighet med tillämpningsområdet i artikel 2 i dataskyddsförordningen. Med stöd av lagen tillämpas dataskyddsförordningen dessutom i tillämpliga delar och med undantag för artikel 56 och kapitel VII i förordningen på sådan behandling av personuppgifter som utförs i samband med verksamhet som avses i artikel 2.2 a och b i dataskyddsförordningen, om inte något annat föreskrivs i lag. Detsamma gäller tillämpningen av denna lag.

3 §. Annan lagstiftning om dataskydd

Om det i en annan landskapslag finns bestämmelser som avviker från denna lag ska de bestämmelserna gälla.

Om tillämpningen av riksförfattningar om behandlingen av personuppgifter föreskrivs i annan landskapslagstiftning.

På sådan behandling av personuppgifter som hör till rikets lagstiftningsbehörighet tillämpas rikslagsstiftningen.

4 §. Bestämmelser om offentlighet, sekretess och tystnadsplikt

Om utlämnandet av personuppgifter som ingår i myndighetshandlingar föreskrivs i 25 § offentlighetslagen (2021:79) för Åland. Utlämnandet ska vara förenligt med bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt. (2021/84)

Upplýsingar får utan hinder av sekretessbestämmelser lämnas till Datainspektionen för utförande av uppgifter enligt dataskyddsförordningen och denna lag, till åklagar- och polismyndigheter för utredande av brott och till en myndighet som behandlar en ändringsansökan i ett ärende enligt dataskyddsförordningen och denna lag. (2021/84)

När en fysisk person har gjort anmälan till Datainspektionen om en misstänkt överträdelse av bestämmelser som myndigheten övervakar, ska anmälares identitet hemlighållas, om det på grund av omständigheterna kan antas vålla olägenheter för anmälares att hans eller hennes identitet avslöjas.

2 kap. Rättslig grund för behandlingen i vissa fall

5 §. Laglig behandling av personuppgifter

Av dataskyddsförordningen framgår att personuppgifter får behandlas endast om minst ett av de villkor som anges i artikel 6.1 i förordningen är uppfyllt.

Personuppgifter får behandlas med stöd av artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen om behandlingen är nödvändig för att den personuppgiftsansvarige ska kunna fullgöra en rättslig förpliktelse som grundar sig på lag.

Personuppgifter får behandlas med stöd av artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen om behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse som grundar sig på lag eller som ett led i den personuppgiftsansvariges på lag grundade myndighetsutövning.

6 §. Åldersgräns för informationssamhällets tjänster

När informationssamhällets tjänster erbjuds direkt till ett barn ska vid tillämpningen av artikel 6.1 a i dataskyddsförordningen behandling av personuppgifter

C 3 LL (2019:9) om dataskydd

som rör ett barn vara tillåten om barnet är minst 13 år. Om barnet är under 13 år ska sådan behandling vara tillåten endast om och i den mån samtycke eller fullmakt ges av den person som har föräldransvar för barnet.

7 §. Behandling av känsliga personuppgifter

Av dataskyddsförordningen framgår att sådana känsliga personuppgifter som avses i artikel 9.1 i dataskyddsförordningen endast får behandlas om någon av förutsättningarna i artikel 9.2 är uppfylld.

Om behandlingen av i artikel 9.2 b, g, h och j avsedda känsliga personuppgifter föreskrivs i 8–11 §§ och 13 §.

I 12 § föreskrivs om behandlingen av sådana i artikel 10 i dataskyddsförordningen avsedda känsliga personuppgifter som rör fällande domar i brottmål samt överträdelser.

Om behandlingen av känsliga personuppgifter för arkivändamål av allmänt intresse och för statistiska ändamål med stöd av artikel 9.2 j i dataskyddsförordningen föreskrivs i arkivlagen (2004:13) för landskapet Åland och statistiklagen (1994:42) för landskapet Åland.

8 §. Behandling av känsliga personuppgifter gällande arbetsrätten och social trygghet

Känsliga personuppgifter får med stöd av artikel 9.2 b i dataskyddsförordningen behandlas

1) om det är nödvändigt för att den personuppgiftsansvarige eller den registrerade ska kunna fullgöra sina skyldigheter och utöva sina särskilda rättigheter inom arbetsrätten, eller

2) om behandlingen gäller den registrerades behov av socialvård eller de socialvårdstjänster, stödåtgärder eller andra förmåner inom socialvården som beviljats den registrerade eller andra uppgifter som är nödvändiga för vården av den registrerade.

De känsliga personuppgifter som avses i 1 mom. får enbart behandlas i den omfattning som lämpliga skyddsåtgärder har vidtagits i enlighet med 13 §.

9 §. Behandling av känsliga personuppgifter för ett viktigt allmänt intresse

Känsliga personuppgifter får med stöd av artikel 9.2 g i dataskyddsförordningen behandlas av en myndighet om behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse och uppgiften grundar sig på lag. Behandlingen får inte innebära ett oproportionellt intrång i den registrerades personliga integritet.

De känsliga personuppgifter som avses i 1 mom. får enbart behandlas i den omfattning som lämpliga skyddsåtgärder har vidtagits i enlighet med 13 §.

10 §. Behandling av känsliga personuppgifter gällande hälso- och sjukvård och social omsorg

Känsliga personuppgifter får med stöd av artikel 9.2 h i dataskyddsförordningen behandlas om behandlingen är nödvändig av skäl som hör samman med

1) förebyggande hälso- och sjukvård och yrkesmedicin,

2) bedömningen av en arbetstagares arbetskapacitet,

3) medicinska diagnoser,

4) tillhandahållande av hälso- och sjukvård eller behandling,

5) social omsorg, eller

6) förvaltning av hälso- och sjukvårdstjänster och social omsorg och av deras system.

Behandling enligt 1 mom. får ske under förutsättning att kravet på tystnadsplikt i artikel 9.3 i dataskyddsförordningen är uppfyllt.

11 §. Behandling av känsliga personuppgifter för vetenskaplig eller historisk forskning

Känsliga personuppgifter får med stöd av artikel 9.2 j i dataskyddsförordningen behandlas om behandlingen är nödvändig för den vetenskapliga eller historiska forskningen och om samhällsintresset av forskningen där behandlingen ingår klart väger över den risk för otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet som behandlingen kan innebära.

De känsliga personuppgifter som avses i 1 mom. får enbart behandlas i den omfattning som lämpliga skyddsåtgärder har vidtagits i enlighet med 13 §. Därtill ska den vetenskapliga eller historiska forskningen bedrivas så att forskningen grundar sig på en forskningsplan, att det finns en ansvarig person eller en grupp som ansvarar för forskningen samt att uppgifter om bestämda personer inte röjs för utomstående.

12 §. Behandling som rör fällande domar i brottmål samt överträdelser

Personuppgifter som avses i artikel 10 i dataskyddsförordningen och som rör fällande domar i brottmål och överträdelser eller därmed sammanhängande säkerhetsåtgärder får behandlas om

1) behandlingen är nödvändig för att rättsliga anspråk ska kunna utredas, fastställas, göras gällande eller försvaras, eller

2) behandlingen av sådana uppgifter är reglerad i lag.

De känsliga personuppgifter som avses i 1 mom. får enbart behandlas i den omfattning som lämpliga skyddsåtgärder har vidtagits i enlighet med 13 §.

13 §. Åtgärder för att skydda den registrerade

Den som behandlar i 8, 9, 11 och 12 §§ avsedda känsliga personuppgifter ska vidta lämpliga och särskilda skyddsåtgärder som säkerställer den registrerades grundläggande rättigheter och intressen. Dessa åtgärder är

1) åtgärder för att det i efterhand ska kunna säkerställas och bevisas vem som har registrerat, ändrat eller överfört personuppgifterna,

2) åtgärder för att höja kompetensen hos den personal som behandlar personuppgifter,

3) utnämning av ett dataskyddsombud,

4) den personuppgiftsansvariges och personuppgiftsbiträdets interna åtgärder för att förhindra tillträde till personuppgifter,

5) pseudonymisering av personuppgifter,

6) kryptering av personuppgifter,

7) åtgärder för att fortlöpande säkerställa konfidentialitet, integritet, tillgänglighet och motståndskraft hos behandlingssystemen och personuppgifterna, inbegrivet förmåga att återställa tillgängligheten och

tillgången till personuppgifter i rimlig tid vid en fysisk eller teknisk incident,

8) ett förfarande för att regelbundet testa, undersöka och utvärdera effektiviteten hos de tekniska och organisatoriska åtgärder som ska säkerställa behandlingens säkerhet,

9) särskilda förfarandebestämmelser för att säkerställa att dataskyddsförordningen och denna lag iaktas när personuppgifter överförs eller behandlas för något annat ändamål,

10) när en konsekvensbedömning avseende dataskydd utförs enligt artikel 35 i dataskyddsförordningen och

11) andra tekniska, förfarandemässiga och organisatoriska åtgärder.

3 kap. Tillsynsmyndighet

14 §. *Datainspektionen*

Datainspektionen fungerar som tillsynsmyndighet enligt dataskyddsförordningen och denna lag.

Datainspektionen är en oberoende myndighet administrativt underställd landskapsregeringen.

Datainspektionen beslutar om sin organisation och kan vid behov utfärda en arbetsordning, om inte annat föreskrivs i denna lag.

Datainspektionen ska ha en elektronisk anslagstavla på sin webbplats.

15 §. *Personal*

Vid Datainspektionen finns en tjänst som myndighetschef till vars uppgifter hör att leda myndigheten.

Vid Datainspektionen kan finnas annan personal i offentligt eller privaträttsligt anställningsförhållande. Om inrättande och indragning av tjänster föreskrivs i 17 §.

Om inte annat bestäms i denna lag ska Datainspektionen handha sådana uppgifter rörande myndighetens personal vilka enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ankommer på landskapsregeringen.

Landskapsregeringen fattar beslut i fråga om

- 1) permittering av Datainspektionens personal,
- 2) förflyttning eller omplacering av en tjänsteman eller arbetstagare till eller från en annan landskapsmyndighet, dock med Datainspektionens samtycke samt
- 3) tjänsten som myndighetschef.

Ålands landskapsregering hade anställt A till tjänsten som myndighetschef vid Datainspektionen med en provotid om ett år. Landskapsregeringens förvaltnings- och utvecklingschef hade med hänvisning till 10 § 2 mom. i landskapets tjänstemannalag meddelat att han inte kommer att föreslå att A utnämns permanent till tjänsten och att A:s tjänsteförhållande upphör vid provotidens slut. A yrkade vid högsta förvaltningsdomstolen att beslutet om att hans tjänsteförhållande upphör upphävs. Högsta förvaltningsdomstolen betraktade meddelandet som ett förvaltningsbeslut som innebar att A:s tjänsteförhållande hade upphört, upphävde beslutet och återförvisade ärendet till landskapsregeringen för prövning med iakttagande av dataskyddsförordningens bestämmelser. A:s ställning som myndighetschef vid Datainspektionen reglerades förutom av nationella regler också av bestämmelserna om dataskyddstillsynsmyndigheter på EU-nivå. En grundläggande utgångspunkt i dataskyddsförordningen, som sedan 25.5.2018 var bindande och direkt till-

lämplig i medlemsländerna, var att tillsynsmyndigheten skulle ha oberoende ställning. Även om dataskyddsförordningen inte innehöll uttryckliga bestämmelser om provotid satte den minimigräns för mandattiden som hade fastställts i art. 54.1(d) i dataskyddsförordningen gränser för tillämpningen av nationella bestämmelser om provotid. En sådan tillämpning av tjänstemannalagens bestämmelser om provotid att tjänsteförhållandet skulle anses ha upphört automatiskt vid provotidens utgång därför att inget beslut om att utnämna A till ordinarie innehavare av tjänsten hade fattats, var inte förenlig med dataskyddsförordningens krav på mandattidens minimilängd. Att anse att tjänsteförhållandet hade upphört automatiskt vid provotidens utgång utan möjlighet till ändringssökande skulle ha inneburit att A inte hade garanterats reella möjligheter att få avslutandet av sitt tjänsteförhållande prövat inför domstol, vilket stod i strid med bestämmelserna i Finlands grundlag, fördraget om Europeiska unionen och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Med hänsyn till att provotiden som bestämts med stöd av 10 § i tjänstemannalagen inte var förenlig med dataskyddsförordningens art. 54.1(d), skulle meddelandet om att A:s tjänstgöring som myndighetschef upphör vid provotidens slut betraktas som ett sådant beslut om att avsluta hans tjänsteförhållande, som han enligt tjänstemannalagen för landskapet Åland var berättigad att söka ändring i. Eftersom A:s tjänsteförhållande och dess avslutande inte hade bedömts i ljuset av bestämmelserna i dataskyddsförordningen, skulle beslutet om att hans tjänsteförhållande upphör upphävas och ärendet återförvisas till landskapsregeringen. **HFD 2021:125** omröstn.

16 §. *Behörighets- och utnämning villkor*

Behörig för tjänsten som myndighetschef är den som vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av en nationell utbildningsmyndighet, avlagt en examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier och innehåller en lämplig ämneskombination. Utnämning till myndighetschef sker för sex år åt gången och samma person kan utnämnas till tjänsten sammanlagt högst 18 år.

Vad som bestäms i 1 mom. tillämpas också om det till ansvarsområdet för en tjänst som inrättas ingår att sköta om sådana uppgifter som ankommer på tillsynsmyndigheternas ledamöter enligt dataskyddsförordningen.

Behörighetskrav i samband med övriga anställningsförhållanden vid Datainspektionen än de som anges i 1 och 2 mom. bestäms av Datainspektionen.

17 §. *Inrättande och indragning av tjänster*

Andra tjänster än tjänsten som myndighetschef inrättas och indras av Datainspektionen efter att landskapsregeringens utlåtande inhämtats.

För de tjänster som Datainspektionen har för avsikt att inrätta eller indra ska behovsutredningar som sammanställts enligt tjänstemannalagen överlämnas till landskapsregeringen i samband med Datainspektionens budgetförslag. Landskapsregeringen ska avge utlåtande efter att förslaget till landskapsbudget överlämnats till lagtinget och senast en månad efter att lagtinget fastställt landskapsbudgeten.

Om Datainspektionen har för avsikt att fatta beslut om inrättande eller indragning av tjänst inom gällande landskapsbudget kan behovsutredningen överlämnas vid en annan tidpunkt och landskapsregeringen ska avge utlåtande inom tre månader räknat från dagen då utredningen delgavs landskapsregeringen.

C 3 LL (2019:9) om dataskydd

18 §. Förbud mot att bedriva oförenlig verksamhet

I artikel 52.3 i dataskyddsförordningen föreskrivs om förbud för Datainspektionens personal att utöva ett yrke eller ha en befattning som står i strid med myndighetens uppgifter.

Om tjänstemans allmänna rättigheter och skyldigheter föreskrivs i 3 kap. i tjänstemannalagen för landskapet Åland.

19 §. Datainspektionens uppgifter och befogenheter

I artiklarna 55–59 i dataskyddsförordningen finns bestämmelser om Datainspektionens uppgifter och befogenheter. Datainspektionen kan också ha andra uppgifter och befogenheter på det sätt som föreskrivs i lag.

Gemensam företrädare för landskapets och rikets tillsynsmyndigheter i Europeiska dataskyddsstyrelsen utses i enlighet med 59b § i självstyrelselagen för Åland.

Datainspektionen ska årligen överlämna den verksamhetsberättelse som avses i artikel 59 i dataskyddsförordningen till Ålands lagting och landskapsregeringen. Verksamhetsberättelsen ska hållas allmänt tillgänglig.

20 §. Behandling av ärenden

Myndighetschefen avgör de ärenden i vilka beslut fattas av Datainspektionen. Genom bestämmelse i arbetsordning kan myndighetschefen överföra beslutanderätten på en annan tjänsteman vid Datainspektionen.

Landskapsregeringen kan utfärda närmare bestämmelser om Datainspektionens ekonomiförvaltning och om vissa ärenden som hänför sig till tjänstekollektivavtalen samt till vilken del landskapsregeringen handhar skötseln av dessa uppgifter.

21 §. Information och rätt att utöva tillsyn

I artikel 58.1 i dataskyddsförordningen finns bestämmelser om Datainspektionens rätt att få information och rätt att utöva tillsyn. Datainspektionen har trots sekretessbestämmelser rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som behövs för skötseln av myndighetens uppgifter.

I utrymmen som används för boende av permanent natur får inspektion utföras endast om det är nödvändigt för att utreda omständigheter som är föremål för inspektion och om det i det aktuella fallet finns motiverade och specificerade skäl att misstänka att brott skett eller kommer att ske mot bestämmelserna om behandling av personuppgifter så att påföljden kan vara ett fängelsestraff enligt denna lag eller strafflagen (FFS 39/1889).

22 §. Anlitande av sakkunniga

Datainspektionen har rätt att anlita och höra sakkunniga samt att begära in utlåtanden från dem.

Datainspektionen får anlita sakkunniga som hjälp när myndigheten utför en inspektion. På den sakkunniga tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt ansvar då den sakkunniga assisterar Datainspektionen vid en sådan inspektion.

23 §. Handräckning

Polisen är skyldig att vid behov ge Datainspektionen handräckning när myndigheten fullgör de åligganden som ankommer på den.

4 kap. Rättsmedel, ansvar och sanktioner**24 §. Klagomål till Datainspektionen**

Varje registrerad som anser att dennes personuppgifter behandlas lagstridigt har rätt att lämna in klagomål till Datainspektionen.

Datainspektionen kan avbryta behandlingen av ett ärende om ett ärende som har samband med det är anhängigt i domstol.

25 §. Vite

Datainspektionen får förena ett i dataskyddsförordningens artikel 58.2 c—g och j avsett beslut samt ett med stöd av 21 § 1 mom. i denna lag meddelat föreläggande att lämna ut uppgifter, med vite.

Ett i 1 mom. avsett föreläggande att lämna ut uppgifter får inte förenas med ett vitesföreläggande riktat till en fysisk person, om det finns anledning att misstänka personen för brott och uppgifterna gäller en omständighet som har samband med brottsmisstanken.

Närmare bestämmelser om vite finns i landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

26 §. Ändringssökande

Ändring i Datainspektionens beslut får sökas hos Ålands förvaltningsdomstol genom besvär på det sätt som föreskrivs i [förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996)].

Ändring i förvaltningsdomstolens beslut får sökas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Även Datainspektionen får söka ändring i förvaltningsdomstolens beslut.

I Datainspektionens beslut kan det bestämmas att beslutet ska iakttas trots ändringssökande, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

FörvaltningsprocessL (FFS 586/1996) har ersatts av L om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019)

27 §. Administrativa sanktionsavgifter

Bestämmelserna om administrativa sanktionsavgifter i dataskyddsförordningen tillämpas inte i förhållande till myndigheter inom landskaps- och kommunalförvaltningen eller till Ålands lagting ansluten förvaltning.

Bestämmelserna om administrativa sanktionsavgifter tillämpas inte heller i förhållande till landskapets affärsverk då dessa sköter offentliga förvaltningsuppgifter eller i förhållande till andra juridiska och fysiska personer då de genom landskapslag eller med stöd av landskapslag sköter offentliga förvaltningsuppgifter.

28 §. Dataskyddsbrott

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet skaffar personuppgifter på ett sätt som inte är förenligt med ändamålet med dem, lämnar ut personuppgifter eller översänder personuppgifter i strid med en bestämmelse om personuppgifternas ändamålsbundenhet, utlämnande eller översändande av personuppgifter

i denna lag och därmed gör intrång i den registrerades integritetsskydd eller åsamkar honom eller henne annan skada eller betydande men, ska för *dataskydds-brott* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

För dataskyddsbrott döms också den som handlar i strid med det som i en bestämmelse som avses i 1 mom. bestäms om säker behandling av personuppgifter.

29 §. *Brott mot tystnadsplikt*

Den som bryter mot den tystnadsplikt som avses i 4 § 3 mom. ska för *brott mot tystnadsplikt enligt landskapslagen om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen* dömas till böter eller fängelse högst ett år, om inte strängare straff för gärningen bestäms i någon annan lag.

5 kap. Särskilda behandlingssituationer

30 §. *Behandling av personuppgifter för journalistiska, akademiska, konstnärliga eller litterära ändamål*

För att trygga yttrande- och informationsfriheten tillämpas inte artikel 5.1 c–e, artiklarna 6 och 7, artiklarna 9 och 10, artikel 11.2, artiklarna 12–22, artikel 30, artikel 34.1–3, artiklarna 35 och 36, artikel 56, artikel 58.2 f, artiklarna 60–63 och artiklarna 65–67 i dataskyddsförordningen på behandling av personuppgifter som sker för enbart journalistiska ändamål eller för akademiskt, konstnärligt eller litterärt skapande.

Artikel 27 i dataskyddsförordningen tillämpas inte på behandling av personuppgifter i samband med sådan verksamhet som regleras i lagen om yttrandefrihet i masskommunikation (FFS 460/2003). Artiklarna 44–50 i dataskyddsförordningen tillämpas inte, om tillämpningen skulle kränka rätten till yttrandefrihet eller informationsfrihet.

För att trygga yttrande- och informationsfriheten tillämpas artikel 5.1 a och b och artikel 5.2, artiklarna 24–26, artikel 31, artiklarna 39 och 40, artikel 42, artiklarna 57 och 58, artikel 64 och artikel 70 i dataskyddsförordningen endast i tillämpliga delar på behandling av personuppgifter som sker för enbart journalistiska ändamål eller för akademiskt, konstnärligt eller litterärt skapande.

31 §. *Behandling av personbeteckning*

En personbeteckning får behandlas med den registrerades samtycke eller när behandlingen regleras i lag. Dessutom får en personbeteckning behandlas, om det är viktigt att entydigt identifiera den registrerade

- 1) för att utföra en i lag angiven uppgift,
- 2) för att uppfylla den registrerades eller den personuppgiftsansvariges rättigheter och skyldigheter, eller
- 3) för historisk eller vetenskaplig forskning eller för statistikföring.

En personbeteckning får behandlas vid kreditgivning eller indrivning av fordringar, i försäkrings-, kreditinstituts-, betaltjänst-, uthyrnings-, och utlåningsverksamhet, i kreditupplysningsverksamhet, inom hälsovården, inom socialvården och inom annan verksamhet för att tillförsäkra social trygghet eller i ärenden som gäller tjänste- och arbetsavtalsförhållan-

den och andra anställningsförhållanden och förmåner som har samband med dessa.

Utöver vad som i 1 och 2 mom. föreskrivs om behandling av personbeteckning får en personbeteckning lämnas ut för sådan databehandling som sker för uppdatering av adressuppgifter eller i syfte att undvika mångfaldig postning, om mottagaren redan har tillgång till personbeteckningen.

En personbeteckning får inte utan orsak antecknas i handlingar som skrivs ut eller upprättas på basis av ett personregister.

32 §. *Undantag och skyddsåtgärder som gäller behandling för vetenskaplig och historisk forskning*

När personuppgifter behandlas för vetenskapliga eller historiska forskningsändamål kan undantag vid behov göras från den registrerades rättigheter som anges i artiklarna 15, 16, 18 och 21 i dataskyddsförordningen under förutsättning att forskningen grundar sig på en forskningsplan, det finns en ansvarig person eller en grupp som ansvarar för forskningen samt att uppgifter om bestämda personer inte röjs för utomstående.

Om behandlingen av känsliga personuppgifter för vetenskaplig eller historisk forskning gäller vad som föreskrivs i 11 §.

33 §. *Undantag och skyddsåtgärder som avser behandling för arkivändamål av allmänt intresse och statistikföring*

Om undantag och skyddsåtgärder som gäller behandling för arkivändamål av allmänt intresse och statistikföring gäller det som föreskrivs i arkivlagen för landskapet Åland och statistiklagen för landskapet Åland.

34 §. *Begränsningar i informationsplikten*

Undantag från skyldigheten enligt artiklarna 13 och 14 i dataskyddsförordningen att tillhandahålla uppgifter till den registrerade kan göras, om det är nödvändigt med hänsyn till den allmänna ordningen och säkerheten, för en tillsynsuppgift som hänför sig till beskattningen och den offentliga ekonomin eller för att förebygga och utreda brott.

Undantag från artikel 14.1–4 i dataskyddsförordningen kan göras också om tillhandahållandet av information orsakar väsentlig skada eller olägenhet för den registrerade och de uppgifter som registreras inte används för sådant beslutsfattande som gäller den registrerade.

35 §. *Begränsningar i rätten till information*

En registrerad har inte i artikel 15 i dataskyddsförordningen avsedd rätt att bekanta sig med uppgifter som samlats in om honom eller henne om

- 1) informationen kan skada den allmänna ordningen och säkerheten eller försvåra förebyggande eller utredning av brott,
- 2) informationen kan medföra allvarlig fara för den registrerades hälsa eller vård eller för den registrerades eller någon annans rättigheter, eller
- 3) personuppgifter används för tillsyns- och kontrolluppgifter och vägran att lämna information är

C 4 Offentlighetslag (2021:79)

nödvändig för att trygga ett viktigt ekonomiskt eller finansiellt intresse för landskapet eller Europeiska unionen.

Om endast en del av de uppgifter som gäller den registrerade är sådana att de enligt 1 mom. inte omfattas av rätten enligt artikel 15 i den allmänna dataskyddsförordningen, har den registrerade rätt att få veta vilka övriga uppgifter som rör honom eller henne.

Den registrerade måste underrättas om orsakerna till begränsningen, om detta inte äventyrar syftet med begränsningen.

6 kap. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

36 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (2007:88) om behandlingen av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen och landskapslagen (2007:89) om Datainspektionen.

37 §. Övergångsbestämmelser

De tillstånd som Datainspektionen beviljat med stöd av bestämmelser som gällde före ikraftträdandet av denna lag upphör att gälla när lagen träder i kraft. Om en sådan tillståndsansökan är anhängig när lagen träder i kraft avskrivs ansökan.

När denna lag träder i kraft ska landskapsregeringen i enlighet med tjänstemannalagen förflytta den tjänsteinnehavare som innan denna lag träder i kraft ansvarar för skötseln av chefen för Datainspektionens uppgifter till den i 15 § 1 mom. avsedda tjänsten som myndighetschef.

Vad som i 16 § 1 mom. föreskrivs om att utnämning till myndighetschef sker för sex år åt gången och att samma person kan utnännas till tjänsten sammanlagt högst 18 år tillämpas först när en ny myndighetschef anställs.

C 4 Offentlighetslag (2021:79) för Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Offentlighetsprincipen

Myndighetshandlingar är offentliga, om inte offentligheten särskilt har begränsats i denna lag eller i någon annan lag.

Myndigheterna ska aktivt verka för att vars och ens rätt att ta del av offentliga myndighetshandlingar förverkligas.

Myndigheterna ska främja möjligheterna för var och en att med elektroniska hjälpmedel ta del av offentliga myndighetshandlingar i ett elektroniskt format.

2 §. Lagens syfte och innehåll

Syftet med denna lag är att ge enskilda människor och sammanslutningar möjlighet att övervaka den offentliga maktutövningen och användningen av offentliga medel, att fritt bilda sig en uppfattning samt påverka sådant beslutsfattande som avser offentlig maktutövning och att bevaka sina rättigheter och intressen.

I denna lag finns bestämmelser om rätten att ta del av myndighetshandlingar som förvaras hos myndigheterna samt om myndigheternas skyldigheter för att denna rätt ska efterlevas. I lagen finns även bestämmelser om sekretess, tystnadsplikt och andra nödvändiga begränsningar av offentligheten i myndigheternas verksamhet.

Om det i en annan landskapslag finns särskilda bestämmelser som avviker från denna lag ska de bestämmelserna gälla.

3 §. Tillämpning av rikslagstiftningen om offentlighet och sekretess

En myndighet tillämpar rikslagstiftningen om sekretess och handlingars offentlighet

1) i de frågor som avses i 60a § i självstyrelselagen (1991:71) för Åland och

2) då myndigheten utför förvaltningsuppgifter inom riksdagens lagstiftningsbehörighet.

I landskapslagen (2021:115) om tillämpningen av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet hos Ålands polismyndighet finns bestämmelser om tillämpningen vid Ålands polismyndighet av rikslagstiftning om offentlighet och sekretess.

4 §. Myndigheter

Med *myndighet* avses i denna lag

1) landskapets myndigheter förutom Ålands polismyndighet,

2) kommunala myndigheter,

3) till Ålands lagting ansluten förvaltning,

4) landskapets affärsverk, samt

5) övriga juridiska och fysiska personer då de genom en landskapslag eller med stöd av en landskapslag sköter offentliga förvaltningsuppgifter.

Kommittéer, arbetsgrupper, projektgrupper, utredare och andra organ eller personer som har tillsatts av en myndighet som avses i 1 mom. för att utföra en uppgift eller bereda ett ärende ska betraktas som en separat myndighet vid tillämpningen av denna lag endast då det i lag har föreskrivits om att organet eller personen ska ha en självständig ställning i förhållande till den tillsättande myndigheten.

5 §. Handlingar

Med *handling* avses en framställning i skrift eller bild samt en upptagning som endast med tekniska hjälpmedel kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på något annat sätt.

6 §. Myndighetshandlingar

Med *myndighetshandling* avses en handling som förvaras hos en myndighet och som antingen ska anses ha inkommit till eller upprättats av en myndighet.

En handling anses ha blivit upprättad av en myndighet när den har upprättats av någon som innehar befattning vid eller annars verkar hos en myndighet. En handling anses ha kommit in till en myndighet när den har anlät till myndigheten eller kommit behörig befattningshavare till handa.

En upptagning anses förvarad hos en myndighet om upptagningen är tillgänglig för myndigheten med tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv utnyttjar

för överföring i en sådan form att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt. En sammanställning av uppgifter ur en upptagning anses förvarad hos myndigheten endast om myndigheten kan göra sammanställningen tillgänglig med rutinbetonade åtgärder.

7 §. Handlingar som inte anses vara myndighetshandlingar

Som *myndighetshandlingar* betraktas inte

1) brev eller andra handlingar som skickas personligen till den som innehar en befattning vid eller annars verkar hos en myndighet då handlingarna enbart är avsedda för mottagaren som innehavare av en annan ställning,

2) utkast och minnesanteckningar som upprättas inom en myndighet som ett led i beredningen av ett ärende då uppgifterna i en sådan handling varken kommer att påverka eller har påverkat utgången i ärendet,

3) handlingar som enbart används för intern utbildning, informationssökning eller annan därmed jämförbar intern användning inom en myndighet,

4) loggar eller förteckningar, som inte ligger till grund för beredningen av ett ärende, i vilka det automatiskt skapas anteckningar om händelser i myndighetens elektroniska data- och kommunikationssystem,

5) handlingar som ingår i ett allmänt bibliotek, samt

6) handlingar som har kommit in till en myndighet med anledning av en uppgift som utförs för en enskilds räkning eller som upprättats för utförande av uppgiften.

8 §. Registrering av ärenden och myndighetshandlingar

En myndighet ska upprätthålla ett ärenderegister med information om de ärenden som behandlas eller har behandlats hos myndigheten. En myndighet ska utan dröjsmål i ärenderegistret registrera sådana myndighetshandlingar som har kommit in till eller upprättats hos myndigheten. En myndighet behöver inte registrera en myndighetshandling om det är uppenbart att handlingen är av ringa betydelse för myndighetens verksamhet.

I ärenderegistret ska för varje ärende framgå åtminstone

1) ärendenummer eller motsvarande uppgift som identifierar ärendet,

2) när ärendet registrerades,

3) myndighetens åtgärder i ärendet, samt

4) myndighetshandlingar som inkommit och upprättats i ärendet.

I ärenderegistret ska för varje myndighetshandling framgå åtminstone

1) uppgifter som identifierar myndighetshandlingen och det ärende som handlingen hör till,

2) när myndighetshandlingen registrerades, samt

3) vem som har upprättat eller kommit in med myndighetshandlingen.

De myndighetshandlingar som registreras i ärenderegistret ska förvaras och vara möjliga att ta fram i ett allmänt tillgängligt elektroniskt format. Den elektroniska kopian av en offentlig myndighetshandling

ska på begäran kunna lämnas ut i enlighet med 18 § 3 mom.

En myndighet behöver inte omvandla en myndighetshandling till ett allmänt tillgängligt elektroniskt format enligt 4 mom. om myndighetshandlingen inte kan omvandlas till ett elektroniskt format eller om den kan omvandlas enbart så att myndigheten vidtar mer än rutinbetonade åtgärder.

En myndighet kan vid registreringen eller i något annat skede göra anteckningar om att myndighetshandlingar ska vara sekretessbelagda enligt lag. Sådana anteckningar bör avlägsnas när det inte längre finns grunder för att sekretessbelägga handlingarna.

2 kap. Tidpunkten för när myndighetshandlingar blir offentliga

9 §. Tidpunkten för när upprättade myndighetshandlingar blir offentliga

Myndighetshandlingar som har upprättats av en myndighet blir offentliga vid följande tidpunkter, om inte annat föreskrivs i lag:

1) en anteckning i ett register eller en annan officiell förteckning, när anteckningen har förts in,

2) protokoll då det justerats om det inte har upprättats för beredning av ett ärende inom myndigheten,

3) beslut, utlåtande eller annan handling som ska expedieras då expeditionen har undertecknats,

4) av en myndighet i egenskap av avtalspart fattat beslut samt av myndigheten upprättade handlingar som anknyter till avtalet, när avtalet har undertecknats eller bekräftats på motsvarande sätt, samt

5) en annan hos en myndighet upprättad handling då ärendet slutbehandlats hos myndigheten eller, om handlingen inte hänför sig till ett visst ärende, när den har färdigställts.

Ett kommittébetänkande, en utredning eller en annan motsvarande myndighetshandling som upprättats av ett organ eller en person som saknar en sådan självständig ställning som avses i 4 § 2 mom. offentliggörs då den färdigställda handlingen överlämnas till den tillsättande myndigheten. Om handlingen utgör beredningsmaterial i ett ärende hos den tillsättande myndigheten kan denna i samband med överlämnandet bestämma att den blir offentlig i ett senare skede, dock senast då ärendet har slutbehandlats hos den tillsättande myndigheten.

Om flera myndigheter tillsammans bereder ett ärende blir hos myndigheterna upprättade handlingar för beredningen offentliga då det gemensamma ärendet slutbehandlats.

En begäran om anbud i ett upphandlingsärende blir offentlig när handlingen har undertecknats. En begäran om komplettering av ett anbud som gäller upphandling liksom även någon annan rättshandling som avgörs på basis av anbud samt andra handlingar som har sammanställts för behandlingen av anbudsärendet blir offentliga när ett avtal i ärendet har ingåtts.

Om en expedition utges eller någon annan handling upprättas i ett ärende ska myndigheten i mån av möjlighet se till att en part kan ta del av handlingen innan den blir offentlig.

C 4 Offentlighetslag (2021:79)

10 §. Tidpunkten för när inkomna myndighetshandlingar blir offentliga

Myndighetshandlingar som har kommit in till en myndighet blir offentliga så snart de har registrerats, om inte annat föreskrivs i lag. Om en myndighetshandling inte har registrerats för att det är uppenbart att den är av ringa betydelse för myndighetens verksamhet blir handlingen offentlig så snart den har kommit in till myndigheten.

Med avvikelser från vad som föreskrivs i 1 mom. blir vissa myndighetshandlingar som har kommit in till en myndighet offentliga enligt följande:

1) tävlingsskrifter och andra dylika handlingar som enligt beslut ska öppnas vid en bestämd tidpunkt blir offentliga när de öppnas, även om de har registrerats före det, samt

2) inkomna anbudshandlingar är inte offentliga förrän avtal har undertecknats eller myndigheten har beslutat att upphandlingsärendet ska avslutas utan att nya eller kompletterande anbud begärs in.

Om flera myndigheter gemensamt bereder ett ärende blir handlingar som kommer in från andra myndigheter och som hör till beredningen offentliga då det gemensamma ärendet slutbehandlats.

3 kap. Rätt att ta del av en myndighetshandling**11 §. Rätt att ta del av en offentlig myndighetshandling**

Var och en har rätt att ta del av en offentlig myndighetshandling.

En myndighet kan efter prövning lämna ut uppgifter ur en handling som enligt 9 och 10 §§ ännu inte är offentlig. Vid prövningen får inte insynen i myndighetens verksamhet begränsas mer än vad som är nödvändigt för det intresse som ska skyddas.

12 §. Rätt att ta del av en sekretessbelagd myndighetshandling

Uppgifter om en sekretessbelagd myndighetshandling eller om dess innehåll får lämnas ut endast om så särskilt bestäms i denna lag eller någon annan lag. När endast en del av en handling är sekretessbelagd ska uppgifter i den offentliga delen lämnas ut så att den sekretessbelagda delen inte röjs.

13 §. En parts rätt att ta del av en myndighetshandling

Den som i ett ärende är sökande eller anför besvär eller någon annan vars rätt, fördel eller skyldighet ärendet gäller (*part*) har rätt att hos den myndighet som behandlar eller har behandlat ärendet ta del av en myndighetshandling som kan eller har kunnat påverka behandlingen, även om handlingen inte är offentlig.

En part, partens ombud eller partens biträde har inte den i 1 mom. avsedda rätten

1) när utlämnande av uppgifter ur handlingen skulle strida mot ett synnerligen viktigt allmänt intresse, ett barns intresse eller ett annat synnerligen viktigt enskilt intresse,

2) när det är fråga om en handling som har företetts eller upprättats i samband med en förundersökning eller en polisundersökning som ännu pågår, om utredningen skulle försvåras av att uppgifter lämnas ut,

3) när det är fråga om ett förslag till beslut, ett beslutsunderlag eller någon annan därmed jämförbar handling som har upprättats av en myndighet för beredning av ett ärende, så länge myndigheten ännu behandlar ärendet,

4) när det är fråga om en handling som har upprättats eller skaffats av en myndighet i egenskap av delaktig i en rättegång för förberedelse av en rättegång, om utlämnandet av uppgifter ur handlingen skulle strida mot myndighetens intresse vid rättegången,

5) när det vid en offentlig upphandling är fråga om en annan anbudssökandes eller anbudsgivares företagshemligheter; uppgift om det totalpris som används vid anbudsjämförelsen ska dock alltid lämnas,

6) när det är fråga om en sekretessbelagd adress-, telefon- och annan motsvarande kontaktinformation som hänför sig till ett vittne eller en målsägande, till en part eller till någon som har gjort polisanmälan, en barnskyddsanmälan eller någon annan därmed jämförbar anmälan som förutsätter myndighetsåtgärder, om utlämnandet av uppgifter skulle äventyra säkerheten, intressena eller rättigheterna för vittnet, målsäganden eller parten eller för den som gjort anmälan, samt

7) när det är fråga om en sekretessbelagd del av en handling vars offentlighet ärendet gäller.

Vad som i denna paragraf föreskrivs om en part gäller inte den vars rätt att söka ändring grundar sig uteslutande på medlemskap i en kommun eller någon annan sammanslutning.

14 §. Rätt att ta del av en myndighetshandling som gäller en själv

Var och en har med de begränsningar som nämns i 13 § 2 och 3 mom. rätt att ta del av de uppgifter som ingår i en myndighetshandling och som gäller personen själv, om inte något annat föreskrivs i lag.

4 kap. Förfarandet vid utlämnandet av myndighetshandlingar**15 §. Behörig myndighet**

En begäran om att få ta del av en myndighetshandling lämnas in till den myndighet där handlingen förvaras. En begäran kan också framställas muntligen.

Om en myndighet inte förvarar den begärda myndighetshandlingen ska den utan dröjsmål överföra begäran till en myndighet som anses förvara handlingen. Den som begärt att få ta del av handlingen ska underrettas om överföringen.

16 §. Innehållet i en begäran om att ta del av en myndighetshandling

En begäran om att få ta del av en myndighetshandling ska vara tillräckligt preciserad. Myndigheten ska vid behov bistå med att precisera vilka myndighetshandlingar begäran gäller, om det inte är uppenbart oskäligt med hänsyn till omständigheterna.

En myndighet får kräva att den som lämnar in en begäran om att få ta del av en myndighetshandling utreder sin identitet eller syftet med begäran endast då detta är nödvändigt för säkerställandet av att uppgifter vars offentlighet har begränsats i lag inte lämnas till obehöriga eller att personuppgifter inte kommer att behandlas i strid med dataskyddslagstiftningen.

17 §. Behandling utan dröjsmål

En myndighet ska lämna ut myndighetshandlingar och uppgifter i dessa utan dröjsmål. Av särskilda skäl kan handlingarna lämnas ut senare men inte senare än inom 15 dagar efter att myndigheten har tagit emot en begäran.

En myndighet ska lämna ut myndighetshandlingar och uppgifter i dessa senast inom 30 dagar efter att myndigheten har tagit emot en begäran om de begärda handlingarna är många eller innehåller sekretessbelagda delar eller om någon annan därmed jämförbar omständighet gör att det krävs specialåtgärder eller en större arbetsmängd än normalt för att behandla och avgöra ärendet.

18 §. Hur en myndighetshandling lämnas ut

En myndighet ska så snart som möjligt och utan avgift låta den som begär det få ta del av en offentlig myndighetshandling hos myndigheten på ett sådant sätt att den kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på något annat sätt. Den som tar del av handlingen hos myndigheten får skriva av, kopiera eller på något annat sätt tillgodogöra sig handlingen på stället.

En myndighet ska på begäran lämna ut en kopia av en myndighetshandling hos myndigheten eller skicka den med post utan att de delar som inte får lämnas ut röjs.

En myndighet ska skicka en elektronisk kopia av en offentlig myndighetshandling med elektronisk post eller någon annan elektronisk dataöverföringsmetod till den elektroniska adress som den som begär att få ta del av handlingen uppger.

En myndighet är inte skyldig att lämna ut en elektronisk kopia enligt 3 mom. om utlämnandet skulle förutsätta mer än rutinbetonade åtgärder inom myndigheten och handlingen kan tillhandahållas på stället. En myndighet är inte heller skyldig att lämna ut en kopia av handlingen i format eller med sådana tekniska hjälpmedel som myndigheten inte har tillgång till.

19 §. Meddelande och beslut om att en myndighetshandling inte lämnas ut

Om en tjänsteman eller någon annan som är behörig att för myndighetens del behandla en begäran om att få ta del av en myndighetshandling vägrar att helt eller delvis lämna ut begärd handling eller uppgift ska denna utan dröjsmål och senast inom de i 17 § angivna tiderna

1) meddela den som lämnat in begäran vad vägran beror på,

2) fråga den som lämnat in begäran om denna vill skriftligen anhängiggöra att myndigheten ska fatta ett överklagbart beslut, samt

3) informera om de eventuella avgifter som uppstår med anledning av behandlingen.

Om en person som erhållit ett meddelande som avses i 1 mom. skriftligen anhängiggör att myndigheten ska fatta ett överklagbart beslut måste myndigheten fatta ett skriftligt beslut utan dröjsmål. Om myndighetens skyldigheter vid avgörande av ärenden finns närmare bestämmelser i 7 kap. i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

5 kap. Sekretess, tystnadsplikt och andra begränsningar av offentlighet**20 §. Handlingssekretess, tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande**

Det är förbjudet att visa för eller på något sätt till en utomstående lämna ut en sekretessbelagd myndighetshandling eller en kopia eller en utskrift av en sådan handling. Detta gäller inte den offentliga delen av myndighetshandlingen, förutsatt att det är möjligt att lämna ut den offentliga delen utan att den sekretessbelagda delen röjs (*handlingssekretess*).

Det är förbjudet att röja en myndighetshandlings sekretessbelagda innehåll eller en uppgift som vore sekretessbelagd om den ingick i en myndighetshandling samt en uppgift som erhållits i samband med verksamhet hos myndigheten och för vilken tystnadsplikt föreskrivs genom lag (*tystnadsplikt*).

Det är förbjudet att använda uppgifter som är föremål för handlingssekretess eller tystnadsplikt för att skaffa sig själv eller någon annan en fördel eller för att skada någon annan (*förbud mot utnyttjande*). En part eller partens ombud eller biträde får dock använda en uppgift om en annan person än parten själv när det är fråga om ett ärende som gäller den rätt, det intresse eller den skyldighet som partens rätt att få information har grundat sig på.

Den handlingssekretess, tystnadsplikt och det förbud mot utnyttjande som avses i 1–3 mom. gäller

1) den som är anställd hos en myndighet,

2) medlem i landskapsregeringen, kommunfullmäktige eller något annat kommunalt organ samt andra förtroendevalda inom en myndighet,

3) en praktikant eller någon annan som verkar hos en myndighet,

4) en person som avses i 1–3 punkten efter att dennes anställning, uppdrag eller verksamhet hos myndigheten har upphört eller avslutats,

5) en part eller dennes ombud eller biträde då denna erhållit de sekretessbelagda uppgifterna i egenskap av part och uppgifterna gäller någon annan än parten själv, och

6) den som med stöd av lag eller ett tillstånd som utfärdats med stöd av lag har fått kännedom om en sekretessbelagd uppgift, om inte något annat följer av lagen eller tillståndet.

Den handlingssekretess, tystnadsplikt och det förbud mot utnyttjande som avses i 1–3 mom. gäller inte lagtingsledamöterna då de utför sitt lagtingsuppdrag.

21 §. Sekretessbelagda myndighetshandlingar

Om inte något annat föreskrivs särskilt är följande myndighetshandlingar sekretessbelagda:

1) handlingar som gäller förhandlingar med Finland, andra länder samt Europeiska unionen om de politiska eller ekonomiska relationerna, om utlämnandet av uppgifter ur dem skulle medföra skada eller olägenhet för landskapet,

2) handlingar rörande brott tills ärendet har tagits upp till behandling vid en domstol eller lagts ned av en polis- eller åklagarmyndighet, om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter ur sådana handlingar

C 4 Offentlighetslag (2021:79)

inte äventyrar brottsutredningen eller undersökningens syfte eller utan vägande skäl vållar den som har del i saken skada eller lidande eller hindrar domstolen från att utöva sin i lag föreskrivna rätt att sekretessbelägga handlingarna,

3) handlingar som innehåller uppgifter om polisens taktiska och tekniska metoder och planer, om utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling skulle äventyra förebyggande och utredning av brott eller upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet,

4) handlingar som gäller skyddsarrangemang för personer, byggnader, inrättningar, konstruktioner samt data- och kommunikationssystem och genomförandet av arrangemangen, om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling inte äventyrar genomförandet av syftet med skyddsarrangemangen,

5) handlingar som gäller beredskap för olyckor eller undantagsförhållanden, befolkningsskydd eller säkerhetsutredning av olyckor, om utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling skulle skada eller äventyra säkerheten eller förbättrande av den, befolkningsskyddet eller beredskapen inför undantagsförhållanden, äventyra säkerhetsutredning eller syftet med en säkerhetsutredning eller möjligheterna att få information för en utredning eller om ett utlämnande skulle kränka rättigheterna för offer i olyckor, tillbud eller exceptionella händelser, minnet av offer eller närstående till offer,

6) handlingar som innehåller uppgifter om utrotningshotade djur- eller växtarter eller skydd av värdefulla naturområden, om utlämnandet av uppgifter ur dessa skulle äventyra skyddet av djur- eller växtarten eller naturområdet i fråga,

7) handlingar eller uppgifter som gäller tillsyn som ankommer på en myndighet, om utlämnandet av sådana uppgifter skulle äventyra tillsynen eller utan vägande skäl åsamka den som anmäler eller har del i saken skada eller lidande,

8) handlingar som innehåller uppgifter om landskapets, kommuners eller någon annan i 4 § avsedd myndighets företagshemligheter samt sådana handlingar som innehåller uppgifter om någon annan motsvarande omständighet som har samband med affärsverksamhet, om utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling skulle medföra ekonomisk skada för myndigheten eller ge någon annan som bedriver liknande eller annars konkurrerande verksamhet en konkurrensfördel eller försämra myndighetens möjligheter till förmånlig upphandling eller arrangemang som avser placering, finansiering eller låneskötsel,

9) handlingar som innehåller uppgifter om en privat företagshemlighet samt sådana handlingar som innehåller uppgifter om någon annan motsvarande omständighet som har samband med privat näringsverksamhet, om utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling skulle medföra ekonomisk skada för näringsidkaren, och det inte är fråga om uppgifter som är betydelsefulla för skyddande av konsumenters hälsa eller en hälsosam miljö eller för bevakande av de rättigheter som innehas av dem som orsakas skada

av verksamheten eller uppgifter om näringsidkarens skyldigheter och fullgörande av dessa,

10) handlingar som innehåller uppgifter som landskapet, en kommun eller någon annan i 4 § avsedd myndighet har upprättat eller mottagit i egenskap av arbetsmarknadspart eller part i en arbetskonflikt, om utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling skulle strida mot myndighetens intressen som arbetsgivare,

11) handlingar som innehåller uppgifter om en persons årsinkomster eller totala förmögenhet eller inkomster och förmögenhet som ligger till grund för stöd eller förmåner eller som annars beskriver personens ekonomiska ställning, dock med undantag för de offentliganställdas löner,

12) handlingar som gäller vetenskaplig forskning och utvecklingsarbete, om utlämnandet medför en uppenbar olägenhet för forskningen eller utvecklingsarbetet,

13) handlingar som innehåller uppgifter om prov som ordnas inom skolväsendet eller i ett behörighetsgivande syfte, om utlämnandet av uppgifter ur dem skulle äventyra provets syfte eller en användning av det i framtiden,

14) handlingar som gäller barn-, elev- och studerandehälsa eller befriande av en elev från undervisning, elevers och studerandes provsvar samt av en skola, ett daghem eller en läroanstalt utfärdade betyg och andra handlingar som innehåller bedömningar av barnets, elevens eller studerandens personliga egenskaper,

15) handlingar som innehåller uppgifter om en klient hos socialvården eller en kund som erhåller arbetsmarknads- eller studieservice samt uppgifter om de förmåner och stödåtgärder eller den service personen erhållit,

16) handlingar som innehåller uppgifter om en persons hälsotillstånd eller handikapp, den hälso- och sjukvård eller rehabilitering som denne har erhållit,

17) handlingar som innehåller uppgifter om känsliga omständigheter som gäller privatlivet för någon som misstänks för ett brott, en målsägande eller någon annan som har samband med ett brottmål samt sådana handlingar som innehåller uppgifter om ett brottsoffer, om utlämnandet av uppgifter kränker offrets rättigheter, minnet av offret eller offrets närstående, förutsatt att utlämnandet av uppgifter inte är nödvändigt för utförande av ett myndighetsuppdrag,

18) handlingar som innehåller uppgifter om psykologiska test eller lämplighetsprov som gäller en person eller resultatet av dem för val av en anställd eller fastställande av en avlöningsgrund,

19) personalenkäter och andra liknande interna personalhandlingar, om utlämnandet av uppgifterna skulle äventyra syftet med personalarbetet eller medföra att enskilda kommer att lida betydande men,

20) handlingar som innehåller uppgifter om disciplinärt förfarande gällande den som är anställd hos myndigheten, om utlämnandet av uppgifterna skulle medföra att den som är anställd eller någon annan som berörs av uppgifterna kommer att lida betydande men,

21) handlingar som innehåller uppgifter som någon har lämnat om sitt hemliga telefonnummer eller en

uppgift om läget för en mobiltelefon samt handlingar som innehåller uppgifter om en persons hemkommun och bostad där eller tillfälliga bostad samt telefonnummer och annan kontaktinformation, om den som har begärt att de ska hållas hemliga har en grundad anledning att misstänka att personens egen eller familjens hälsa eller säkerhet kan komma att hotas, samt

22) handlingar som innehåller uppgifter om en persons politiska övertygelse eller uppgifter om åsikter som personen har uttalat privat eller uppgifter om någons levnadssätt, deltagande i föreningsverksamhet eller fritidssysselsättningar, familjeliv eller andra med dem jämförbara personliga förhållanden, dock så att handlingar med uppgifter om en persons deltagande i ett politiskt eller något annat förtoendeuppdrag eller om en kandidatur för ett sådant uppdrag samt om en persons deltagande i grundandet och registreringen av ett politiskt parti eller bildande av en valmansförening för val är offentliga.

22 §. Sekretess för skyddet av intressen i rikslagstiftningen

Till en myndighet inkomna rikshandlingar eller uppgifterna i en sådan handling är sekretessbelagda om handlingarna eller uppgifterna är sekretessbelagda i rikslagstiftningen. Detsamma gäller en av myndigheten upprättad myndighetshandling eller uppgifter i en sådan, om handlingen eller uppgifterna anknyter till ett ärende hos en riksmyndighet och offentliggörandet skulle medföra att uppgifter som är sekretessbelagda enligt rikslagstiftningen röjs.

23 §. Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

En myndighet kan lämna ut uppgifter ur en sekretessbelagd myndighetshandling om

1) det i lag särskilt tagits i uttryckliga bestämmelser om rätten att lämna ut eller att få sekretessbelagda uppgifter,

2) sekretess eller tystnadsplikt gäller för skyddet av någons intressen och denne samtycker till att uppgifterna lämnas ut,

3) det är nödvändigt för handräckning som en annan myndighet ger eller för utförandet av något annat uppdrag som myndigheten ger eller någon uppgift som i övrigt handhas för myndighetens räkning,

4) uppgifterna är nödvändiga vid sökande av ändring i ett myndighetsbeslut, behandlingen av ett underkastat ärende eller behandlingen av ett klagomål riktat mot myndigheten,

5) uppgifterna behövs för att ett enskilt övervaknings- eller tillsynsuppdrag som är riktat mot en myndighet ska kunna utföras,

6) det är nödvändigt för att en myndighet ska kunna inhämta ett i lag förutsatt utlåtande av en annan myndighet, eller

7) det är nödvändigt för att en annan myndighet ska kunna betala ut ett stöd eller en ersättning i syfte att finansiera en offentlig förvaltningsuppgift som anförtrots genom lag eller med stöd av lag.

En myndighet kan till en annan myndighet lämna ut sådan adress- eller annan kontaktinformation som enligt 21 § 21 punkten är sekretessbelagd.

En myndighet kan i enskilda fall bevilja ett tillstånd att ta del av en sekretessbelagd handling för vetenskaplig forskning om det är uppenbart att de intressen som sekretessplikten är avsedd att skydda inte kränks om uppgifter lämnas ut. Prövningen av om ett tillstånd ska beviljas ska utgå från att den vetenskapliga forskningens frihet tryggas.

En sekretessbelagd myndighetshandling som lämnas ut ska innehålla anteckning om att handlingen är föremål för sekretess. Vid utlämnandet ska myndigheten informera om förbudet mot att röja både sådana sekretessbelagda uppgifter som ingår i myndighetshandlingar och sådana som lämnas ut muntligen.

24 §. Upphörande av sekretess

Sekretessen för en myndighetshandling upphör när den sekretesstid som föreskrivs i en lag eller med stöd av en lag har förflutit eller när den myndighet som har sekretessbelagd handlingen upphäver sekretessen. Den tystnadsplikt som gäller för en uppgift upphör enligt samma grunder som sekretessen.

Sekretesstiden för en myndighetshandling är 20 år om inte något annat föreskrivs i eller med stöd av lag. Sekretesstiden för en myndighetshandling som har upprättats av en myndighet räknas från den dag handlingen är daterad eller, om den inte har daterats, från den dag den blev färdig. Sekretesstiden för en handling som har lämnats in till en myndighet räknas från den dag myndigheten fick handlingen.

För en myndighetshandling som är sekretessbelagd för skyddande av privatlivet enligt 21 § 14–22 punkterna eller handling som är sekretessbelagd enligt motsvarande grunder i någon annan lag är sekretesstiden 20 år räknat från det att den person som handlingen gäller avled.

En myndighetshandling som är sekretessbelagd enligt 21 § 3 och 4 punkterna är fortsatt sekretessbelagd efter den tid om 20 år som avses i 2 mom. om lämnande av uppgifter ur handlingen skulle komma att stå i strid med de intressen som sekretessen ska skydda. Handlingen blir offentlig när fastigheten, byggnaden, konstruktionen, systemet, anordningen, metoderna eller planerna inte längre används för det ändamål på grund av vilket handlingen sekretessbelades eller när utlämnandet annars inte skulle stå i strid med de intressen som sekretessen ska skydda.

Om det är uppenbart att en myndighetshandling, efter utgången av sekretesstiden i denna paragraf, kommer att medföra betydande olägenhet för de intressen till vilkas skydd sekretess har föreskrivits kan landstagsregeringen förlänga sekretesstiden med sammanlagt högst 50 år. Sådana handlingar som avses i 4 mom. kan vara föremål för en ännu längre sekretesstid.

Om en myndighetshandling är sekretessbelagd enligt 22 § upphör sekretessen i enlighet med det som föreskrivs i rikslagstiftningen.

25 §. Utlämnande av personuppgifter

Personuppgifter som ingår i en myndighetshandling får lämnas ut åt den som begär det förutsatt att mottagarens rätt att ta del av myndighetshandlingen

C 5 LL (2019:7) om tillgängliga digitala tjänster

inte har begränsats i lag och mottagaren har rätt att behandla personuppgifterna enligt dataskyddslagstiftningen. Om mottagaren inte har rätt att behandla personuppgifterna enligt dataskyddslagstiftningen får myndighetshandlingen lämnas ut endast till den del personuppgifterna inte ingår.

För direkt marknadsföring och för marknads- och opinionsundersökningar får personuppgifter dock lämnas ut endast om så bestäms särskilt i lag eller om den registrerade har samtyckt därtill.

Då en myndighet publicerar offentliga myndighetshandlingar eller uppgifter på en webbplats eller på något annat motsvarande sätt får personuppgifter endast ingå för den tid detta är nödvändigt för allmänhetens tillgång till informationen.

6 kap. Särskilda bestämmelser

26 §. Ändringssökande

I beslut som har fattats med stöd av denna lag kan ändring sökas genom besvär i enlighet med bestämmelserna i 25 § i självstyrelselagen för Åland och lagen om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019), om inte rätten till besvär är begränsad enligt lag. Besvärсанvisning ska fogas till ett sådant beslut på det sätt som föreskrivs i 42 § i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

27 §. Avgifter

En myndighet får inte ta ut en avgift då en person enligt 18 § 1 mom. tar del av en myndighetshandling hos myndigheten.

Avgifter för offentligrättsliga prestationer som tillämpningen av denna lag föranleder fastställs i enlighet med annan lagstiftning. Avgifterna ska vara skäliga och får inte överstiga en myndighets faktiska kostnader.

28 §. Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen

1) för utomstående röjer en myndighetshandling eller uppgift för vilken sådan handlingssekretess som avses i 20 § 1 mom. gäller enligt denna lag eller någon annan landskapslag,

2) för utomstående röjer en uppgift för vilken sådan tystnadsplikt som avses i 20 § 2 mom. gäller enligt denna lag eller någon annan landskapslag, eller

3) utnyttjar en myndighetshandling eller uppgift för vilken handlingssekretess eller tystnadsplikt gäller till sin egen nytta eller till nytta eller skada för någon annan i strid med 20 § 3 mom.

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans, för *brott mot tjänstehemlighet* dömas till böter eller fängelse i högst två år. En tjänsteman kan även dömas till avsättning, om brottet visar att personen är uppenbart olämplig för sitt uppdrag.

Den som genom oaktsamhet gör sig skyldig till en gärning som nämns i 1 mom. ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans, för *brott mot tjänstehemlighet av oaktsamhet* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Detta förutsätter att gärningen inte, med hänsyn till sin menlig-

het eller skadlighet eller andra omständigheter som har samband med den, är ringa bedömd som en helhet.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas på de i 20 § 4 mom. avsedda personerna. Till de tjänstemän som kan dömas till avsättning enligt 1 mom. räknas de tjänstemän och tjänsteinnehavare som avses i 2 § i tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland och 2 § lagen om kommunala tjänsteinnehavare (FFS 304/2003), tillämplig genom landskapslagen (2004:24) om tillämpning i landskapet Åland av lagstiftning om kommunala tjänstemän.

29 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet. En myndighets beslut eller förordnande som fattats eller utfärdats med stöd av landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet förblir i kraft.

Skyldigheten att omvandla myndighetshandlingar till ett allmänt tillgängligt elektroniskt format enligt 8 § 4 mom. och att på begäran lämna ut en kopia av en myndighetshandling som finns lagrad i ett elektroniskt format enligt 18 § 3 mom. tillämpas enbart i förhållande till sådana handlingar som inkommer till eller upprättas av en myndighet efter det att lagen trätt i kraft.

C 5 Landskapslag (2019:7) om tillgängliga digitala tjänster (2023/61)

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. (2023/61) Lagens tillämpningsområde och syfte

Syftet med denna lag är att främja tillgången till tillgängliga digitala tjänster samt innehållets tillgänglighet och på så sätt förbättra vars och ens möjlighet att använda digitala tjänster på lika villkor.

Bestämmelserna i 2 kap. tillämpas på webbplatser och mobila applikationer som tillhandahålls av myndigheter och offentligrättsliga organ inom landskaps- och kommunalförvaltningen samt av tjänsteleverantörer för de tjänster som avses i 2a kap. 8a §. Bestämmelserna i 2a kap. tillämpas enbart på de digitala tjänster som avses i 8a § i det kapitlet och tillämpas på tjänsteleverantörer inom landskaps- och kommunalförvaltningen och på tjänsteleverantörer inom lagtingets lagstiftningsbehörighet vilka yrkesmässigt tillhandahåller tjänster för allmänheten.

Genom denna lag genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer, nedan *webbtillgänglighetsdirektivet* och till vissa delar Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster, nedan *tillgänglighetsdirektivet*.

2 §. Definitioner

I denna lag avses med

1) *webbplats* digitalt datainnehåll som individualiseras med hjälp av ett domännamn och som är

tillgängligt i ett datanät genom olika terminalutrustningar och deras programutbud.

2) *mobil applikation* en programvara som har planerats och utvecklats för användning av allmänheten i mobila enheter som smarttelefoner och pekplattor samt

3) *myndighet* landskapsregeringen, myndigheter och inrättningar som lyder under landskapsregeringen, förvaltning som är ansluten till Ålands lagting, kommunala myndigheter, landskapets affärsverk samt juridiska och fysiska personer då de utför ett offentligt uppdrag med stöd av landskapslag.

4) (2023/61) *harmoniserad standard* en europeisk standard som antagits på begäran av Europeiska kommissionen för tillämpningen av unionens harmoniseringslagstiftning.

5) (2023/61) *konsument* en fysisk person som skaffar en konsumtionsnyttighet huvudsakligen för annat ändamål än den näringsverksamhet som han eller hon idkar.

6) (2023/61) *mikroföretag* ett företag som har

a) färre än tio anställda och

b) en årsomsättning som inte överstiger 2 miljoner euro eller en årlig balansomslutning som inte överstiger 2 miljoner euro.

7) (2023/61) *persontrafiktjänst* en tjänst som tillhandahålls konsumenter som en del av de trafiktjänster som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 samt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011 om passagerares rättigheter vid busstransport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004.

8) (2023/61) *tjänsteleverantör* myndigheter enligt 3 punkten samt offentligt rättsliga organ enligt 3 § samt verksamheter inom lagtingets lagstiftningsbehörighet vilka yrkesmässigt tillhandahåller tjänster för allmänheten och vars digitala tjänster omfattas av denna lag.

9) (2023/61) *tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster* tjänster som överförs via elektroniska kommunikationsnät som används för att identifiera, välja, ta emot information och samt konsultera audiovisuella medietjänster och eventuella tillhandahållna funktioner, såsom undertexter för döva och hörselskadade personer, syntolkning, talad textning och teckenspråkstolkning, som resultat av genomförandet av åtgärder för att göra tjänsterna tillgängliga i enlighet med vad som avses i artikel 7 i direktiv 2010/13/EU; och omfattar även elektroniska programguider (EPG).

3 §. Offentligt rättsliga organ

Vid tillämpningen av denna lag ska med myndighet också avses offentligt rättsliga organ.

Offentligt rättsliga organ är juridiska personer som särskilt har inrättats för att tillgodose behov i det allmännas intresse utan industriell eller kommersiell karaktär och

1) som till största delen finansieras av en myndighet som avses i 2 § 3 punkten eller ett annat offentligt rättsligt organ,

2) vars ledning står under kontroll av en myndighet som avses i 2 § 3 punkten eller ett annat offentligt rättsligt organ, eller

3) i vars förvaltnings-, styrelse- eller kontrollorgan mer än hälften av ledamöterna utses av en myndighet som avses i 2 § 3 punkten eller ett annat offentligt rättsligt organ.

Lagen tillämpas endast i förhållande till sådana offentligt rättsliga organ som tillhandahåller tjänster som är väsentliga för allmänheten eller tjänster som specifikt tillgodoser behoven för eller är avsedda för personer med funktionsnedsättning.

4 §. Undantag från tillämpningsområdet

Denna lag tillämpas inte på digitala tjänster som tillhandahålls av radio- och televisionsföretag med uppdrag i allmänhetens tjänst till den del det är fråga om andra tjänster än tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster. (2023/61)

Denna lag tillämpas inte på följande innehåll på webbplatser och i mobila applikationer:

1) direktsändningar av tidsberoende medier,

2) kartor som inte är avsedda för navigering; även kartor avsedda för navigering är undantagna om väsentlig information om dessa tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt,

3) innehåll från tredje part som varken har finansierats eller tagits fram av den berörda myndigheten eller står under dess kontroll,

4) reproduktioner av föremål från kulturarvssamlingar som inte kan göras fullständigt tillgängliga utan betydande hinder samt

5) skolors och daghems webbplatser och mobila applikationer, med undantag för innehåll som hänförs sig till väsentliga administrativa funktioner på webbplatsen eller den mobila applikationen.

Innehåll på webbplatser och mobila applikationer som tillhandahålls av myndigheter via en teknisk lösning som står under tredje parts kontroll ska, så långt det är möjligt, följa tillgänglighetskraven i denna lag.

2 kap. Webbplatsers och mobila applikationers tillgänglighet

5 §. Tillgänglighetskrav

Myndigheternas webbplatser och mobila applikationer ska vara tillgängliga så att de är hanterbara, begripliga, robusta och möjliga att uppfatta.

Innehåll på webbplatser och mobila applikationer som överensstämmer med de harmoniserade standarder eller delar av dem till vilka hänvisningar har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning ska förutsättas överensstämma med tillgänglighetskraven i denna lag.

Var och en har en rätt att elektroniskt lämna in meddelanden till berörd myndighet om att webbplatsen eller den mobila applikationen inte anses vara förenlig med tillgänglighetskraven i denna lag. Myndigheten ska utan dröjsmål lämna ett svar på ett sådant meddelande.

C 5 LL (2019:7) om tillgängliga digitala tjänster

6 §. Oproportionell börda

En myndighet kan avvika från tillgänglighetskraven i 5 § om myndigheten med stöd av en förhållsbedömning kan visa att iakttagandet av kraven skulle lägga en oproportionell börda på myndigheten.

Vid bedömningen av om en anpassning inte är proportionell ska särskilt beaktas

1) det behov som personer med funktionsnedsättning har av att använda webbplatsen eller den mobila applikationen i fråga,

2) myndighetens storlek och ekonomiska ställning samt

3) verksamhetens art och omfattning.

7 §. Tillgänglighetsutlåtande

Varje myndighet ska på den relevanta webbplatsen eller i anslutning till den mobila applikationen tillhandahålla ett tillgänglighetsutlåtande, som åtminstone ska innehålla

1) en redogörelse för vilka delar av innehållet på webbplatsen och den mobila applikationen som inte uppfyller tillgänglighetskraven samt skälen till avvikelser från dessa krav,

2) anvisningar för hur användare av webbplatsen och den mobila applikationen kan lämna in elektroniskt i 5 § 3 mom. avsett meddelande om oförenlighet med tillgänglighetskraven till myndigheten,

3) anvisningar för att på ett alternativt sätt få den från tillgänglighetskraven uteslutna informationen samt information om möjlighet att till myndigheten elektroniskt lämna in en i 8 § 2 mom. avsedd begäran om att få innehållet i en tillgänglig form samt

4) en länk till landskapsregeringens webbplats där klagomål enligt 9 § kan anföras.

Myndigheterna ska tillhandahålla tillgänglighetsutlåtandena på det sätt som föreskrivs i en av kommissionen antagen genomförandeakt som avses i artikel 7.2 i webbtillgänglighetsdirektivet. (2023/61)

8 §. Rätt att få innehåll i en tillgänglig form

Om innehåll som finns på myndighetens webbplats eller mobila applikation har uteslutits från tillgänglighetskraven i denna lag har en enskild person rätt att i specifika fall få detta innehåll i en form som uppfyller tillgänglighetskraven eller på något annat sätt om personens rätt, fördel eller skyldighet enligt lag kan direkt påverkas av innehållet.

Var och en har rätt att elektroniskt lämna in en begäran om att få det innehåll som avses i 1 mom. och berörd myndighet ska lämna ett svar senast fyra veckor efter att begäran lämnades in. Om innehållet inte lämnas till personen i en tillgänglig form ska myndigheten inom samma tid fatta ett beslut som innehåller en motivering till att begäran har avslagits.

2a kap. Vissa digitala tjänsters tillgänglighet (2023/61)**8a §. (2023/61) Kapitlets tillämpningsområde**

Detta kapitel tillämpas endast på tjänsteleverantörer för tjänster som riktar sig till konsumenter och som avser

1) persontrafiktjänster inom landskapets lagstiftningsbehörighet, med undantag för stads-, förorts- och regionaltransporter, eller

2) tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster.

Detta kapitel tillämpas inte på tjänster som tillhandahålls av mikroföretag.

8b §. (2023/61) Allmänna tillgänglighetskrav

Tjänsteleverantören ska säkerställa att de digitala tjänster som denne tillhandahåller uppfyller kraven i 5 § samt de kompletterande krav som anges i denna paragraf. Tjänsteleverantören ska se till att det finns förfaranden för att säkerställa att de tillämpliga tillgänglighetskraven uppfylls under hela den tid som tjänsten tillhandahålls.

Tjänsteleverantören ska ge information om hur tjänsten fungerar, och om produkter används vid tillhandahållandet av tjänsten, om tjänstens koppling till dessa produkter, om produkternas egenskaper när det gäller tillgänglighet och om hur de fungerar tillsammans med hjälpmedel. Om stöd tjänster finns att tillgå ska tjänsteleverantören säkerställa att de via tillgängliga kommunikationsätt ger information om tjänstens tillgänglighet och kompatibilitet med tekniska hjälpmedel.

Kompletterande krav som uppfyller sådana enligt artikel 15 i tillgänglighetsdirektivet antagna harmoniserade standarder, eller delar av dem, till vilka hänvisningar har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning, eller som överensstämmelser med de tekniska specifikationer, eller delar av dem, som fastställts i genomförandeakter som antagits av Europeiska kommissionen, ska anses uppfylla de i denna paragraf angivna tillgänglighetskrav som de aktuella standarderna, tekniska specifikationerna och delarna av dem täcker.

Närmare bestämmelser om de kompletterande kraven och om tillämpningen av dem kan utfärdas genom landskapsförordning.

8c §. (2023/61) Undantag från tillgänglighetskrav

En tjänsteleverantör kan avvika från tillgänglighetskraven för tjänsten, om leverantören utifrån en tillgänglighetsbedömning kan visa att uppfyllandet av tillgänglighetskraven medför en sådan förändring i den digitala tjänsten som innebär en grundläggande ändring av dess grundläggande karaktär.

Bedömningen av huruvida uppfyllandet av tillgänglighetskraven orsakar en oproportionell börda för tjänsteleverantören görs enligt förhållandet mellan nettokostnaderna för efterlevnad av tillgänglighetskraven och driftsutgifterna och kapitalutgifterna och enligt förhållandet mellan nettokostnaderna för efterlevnad av tillgänglighetskraven och nettoomsättningen samt enligt de uppskattade kostnaderna och fördelarna, där särskild hänsyn ska tas till de behov att använda tjänsten som personer med funktionsnedsättning har.

Avvikelse från tillgänglighetskraven får dock inte göras med stöd av vad som föreskrivs i 1 mom. om tjänsteleverantören från offentliga eller privata källor får medel som inte hör till de egna resurserna och som tillhandahålls för att förbättra tillgängligheten.

8d §. (2023/61) *Förfaranden för avvikelser från tillgänglighetskrav*

En tjänsteleverantör som avviker från tillgänglighetskraven med stöd av 8c § ska lämna tillsynsmyndigheten information om avvikelserna.

Tjänsteleverantören ska då

- 1) dokumentera bedömningen,
- 2) på begäran lämna bedömningen till tillsynsmyndigheten,
- 3) bevara den dokumenterade bedömningen i fem år från det att leverantören senast tillhandahållit den digitala tjänsten.

Bedömningen av huruvida tillgänglighetskraven leder till en oproportionerligt stor börda ska upprepas

- 1) när innehållet i den digitala tjänsten ändras,
- 2) på begäran av tillsynsmyndigheten, eller
- 3) minst vart femte år.

8e §. (2023/61) *Information om hur en digital tjänst uppfyller tillgänglighetskraven*

Tjänsteleverantören ska utöver vad som föreskrivs i 7 § om tillgänglighetsutlåtande offentliggöra en allmän beskrivning av den digitala tjänsten och information om hur den digitala tjänsten uppfyller de kompletterande kraven enligt tillgänglighetsdirektivet. Informationen ska ges i skriftlig och muntlig form och på ett sätt som är tillgängligt för personer med funktionsnedsättning. Tjänsteleverantören ska bevara informationen om hur tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven så länge tjänsten i fråga tillhandahålls.

8f §. (2023/61) *Skyldighet att informera om brister i digitala tjänsters tillgänglighet*

Om en digital tjänst inte uppfyller tillgänglighetskraven ska tjänsteleverantören informera tillsynsmyndigheten om bristerna och om korrigerande åtgärder.

8g §. (2023/61) *Kompletterande krav gällande information om persontrafiktjänster*

Trafikidkare som tillhandahåller persontrafiktjänster samt innehavare av stationer, terminaler och hamnar för dessa trafik tjänster ska var och en på webbsidor och i mobilapplikationer tillhandahålla den information de har om

- 1) tillgängligheten hos de trafikmedel som används för att producera tjänsten,
- 2) tillgängligheten hos den infrastruktur och den bebyggda miljö som omger trafik tjänsterna,
- 3) assistans till personer med funktionsnedsättning,
- 4) smarta biljettförsäljningssystem,
- 5) reseinformation i realtid,
- 6) ytterligare information om användningen av tjänsten.

Den information som avses i 1 mom. ska tillhandahållas elektroniskt på webbplatser och i mobila applikationer i enlighet med vad som föreskrivs i 2 kap.

8h §. (2023/61) *Kompletterande krav gällande tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster*

Tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster ska

- 1) tillhandahålla elektroniska programguider som är uppfattningsbara, hanterbara, begripliga och ro-

busta och tillhandahåller information om tillgänglighetstjänsterna,

2) säkerställa att tillgänglighetstjänsterna hos de audiovisuella medietjänsterna överförs fullt ut med adekvat kvalitet för en korrekt visning som är synkroniserad med ljud och video, så att användaren kan kontrollera visningen och användningen av dem.

Närmare bestämmelser om de kompletterande krav som ska tillämpas i fråga om tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster kan utfärdas genom landskapsförordning.

Se LF (2023:71) om tillgänglighetskrav för vissa digitala tjänster.

8i §. (2023/61) *Krav på funktionsprestanda*

Tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster behöver inte uppfylla tillgänglighetskraven i 8b och 8h §§ om det för tjänsten tillhandahålls minst ett alternativt driftsläge som uppfyller kraven på funktionsprestanda och om tjänsten då är minst lika tillgänglig som en tjänst som uppfyller kraven i paragraferna i fråga.

Närmare bestämmelser om de krav som gäller funktionsprestanda kan utfärdas genom landskapsförordning.

Se LF (2023:71) om tillgänglighetskrav för vissa digitala tjänster.

3 kap. Tillsyn**9 §. Tillsynsmyndighet**

Ålands landskapsregering fungerar som tillsynsmyndighet enligt denna lag. Var och en kan anföra klagomål hos landskapsregeringen om att en myndighets webbplats eller mobila applikation inte uppfyller kraven i 2 kap. eller att en tjänsteleverantör inte iakttagit de krav som anges i 2a kap. (2023/61)

Landskapsregeringen ska i brådskande ordning behandla ett klagomål som gäller en myndighets behandling av en begäran om att få innehåll i en tillgänglig form enligt 8 §.

10 §. Tillsynsmyndighetens uppgifter

Landskapsregeringen ska

- 1) ge allmänna anvisningar och rådgivning om tillämpningen av denna lag,
- 2) (2023/61) övervaka och kontrollera att tillgänglighetskraven iaktas på det sätt som anges i de genomförandeakter som antagits med stöd av artikel 8.2 i webbtillgänglighetsdirektivet.
- 3) (2023/61) lämna de rapporter som avses i artikel 8.4 i webbtillgänglighetsdirektivet till Europeiska kommissionen.
- 4) (2023/61) övervaka och kontrollera att de krav som anges i 2a kap. har iakttagits.

11 §. Tillsynsmyndighetens befogenheter

Landskapsregeringen kan

- 1) vid utförandet av uppgifter enligt 10 § 2 punkten ålägga myndigheten att inom skälig tid se till att en webbplats och mobil applikation uppfyller tillgänglighetskraven,
- 2) ålägga myndigheten att utarbeta ett tillgänglighetsutlåtande eller att se till att tillgänglighetsutlåtandet uppfyller kraven i 7 § samt

C 6 LF (2023:71) om tillgänglighetskrav för digitala tjänster

3) ålägga myndigheten att lämna innehåll i en form som uppfyller tillgänglighetskraven eller på något annat sätt åt en person som är berättigad till detta enligt 8 §.

4) (2023/61) vid utförandet av uppgifter enligt 10 § 4 punkten ålägga tjänsteleverantören att inom skälig tid se till att de digitala tjänsterna uppfyller kraven i 2a kap.

12 §. Vite

Landskapsregeringen kan förena i 11 § avsedda ålägganden med vite. Närmare bestämmelser om vite finns i landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

4 kap. Särskilda bestämmelser**13 §. Ändringssökande**

I beslut som har fattats med stöd av denna lag kan ändring sökas genom besvär i enlighet med bestämmelserna i 25 § i självstyrelselagen för Åland, om inte rätten till besvär är begränsad enligt lag.

14 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2019.

15 §. Övergångsbestämmelser

Bestämmelserna i denna lag tillämpas från och med den 23 september 2019 på webbplatser som har offentliggjorts efter lagens ikraftträdande.

Bestämmelserna i denna lag tillämpas från och med den 23 september 2020 på webbplatser som har offentliggjorts före lagens ikraftträdande.

Bestämmelserna i denna lag tillämpas från och med den 23 juni 2021 på mobila applikationer.

Bestämmelserna i denna lag tillämpas på filformat för dokument som offentliggjorts före den 23 september 2018 endast då innehållet behövs för skötseln i förhållande till enskilda av ett ännu inte avgjort ärende.

Bestämmelserna i denna lag tillämpas från och med den 23 september 2020 på förinspelade tidsberoende media.

Bestämmelserna i denna lag tillämpas på innehållet på sådana webbplatser på intranät och extranät som omfattas av denna lag och har offentliggjorts före den 23 september 2019 först när webbplatsens publikationsplattform genomgår en översyn.

Bestämmelserna i denna lag tillämpas på sådant innehåll på webbplatser eller i mobila applikationer som har arkiverats före den 23 september 2019 endast då innehållet behövs för skötseln i förhållande till enskilda av ett ännu inte avgjort ärende.

Ikraftträdandebestämmelse (2023/61):

Denna lag träder i kraft den 1 september 2023.

Bestämmelserna i 2a kap. ska tillämpas från och med den 28 juni 2025.

Avtal om tjänster som hör till tillämpningsområdet för 2a kap. och ingåtts före den 28 juni 2025 kan förbli i kraft oförändrade tills deras giltighetstid upphör, men dock inte för längre tid än fem år från den dagen. Bestämmelserna i 2a kap. ska inte tillämpas på sådant innehåll på webbplatser och i mobila applikationer som har arkiverats före den 28 juni 2025.

Bestämmelserna i 2a kap. ska inte tillämpas på förinspelade tidsberoende media som har publicerats före den 28 juni 2025.

Bestämmelserna i 2a kap. ska inte tillämpas på sådana filer skapade med kontorsprogram som finns på webbplatser eller i mobila applikationer och har publicerats före den 28 juni 2025.

C 6 Landskapsförordning (2023:71) om tillgänglighetskrav för vissa digitala tjänster**1 §. Tillämpningsområde**

Denna landskapsförordning innehåller bestämmelser om tillhandahållande av digitala tjänster som avses i 2a kap. i landskapslagen (2019:7) om tillgängliga digitala tjänster.

2 §. Krav på funktionsprestanda

Om det i stället för tillgänglighetskrav tillämpas krav på funktionsprestanda, ska följande iakttas när det gäller digitala tjänster:

1) om tjänsten har visuella driftlägen, ska den ha minst ett driftläge som inte kräver syn,

2) om tjänsten har visuella driftlägen, ska den ha minst ett driftläge som innebär att användare med begränsad syn kan använda tjänsten,

3) om tjänsten har visuella driftlägen, ska den ha minst ett driftläge som inte kräver att användaren kan uppfatta färger,

4) om tjänsten har auditiva driftlägen, ska den ha minst ett driftläge som inte kräver hörsel,

5) om tjänsten har auditiva driftlägen, ska den ha minst ett driftläge med tillgång till förstärkt ljud, som innebär att användare med begränsad hörsel kan använda tjänsten,

6) om tjänsten har driftlägen baserade på talkommandon, ska den ha minst ett driftläge som inte kräver talkommandon,

7) om tjänsten kräver manuella åtgärder, ska den ha minst ett alternativt driftläge som inte kräver finmotorisk styrning, manipulering eller handstyrka och inte heller kräver att fler än en styrfunktion används samtidigt,

8) om tjänsten har manuella driftlägen, ska den ha minst ett driftläge som gör det möjligt för personer med begränsad räckvidd och styrka att använda den,

9) tjänsten ska ha minst ett driftläge som omfattar funktioner som gör den enkel och lätt att använda,

10) om tjänsten innehåller funktioner som tillhandahålls för tillgänglighet, ska den ha minst ett driftläge som skyddar användarens privatliv vid användning av de funktioner som tillhandahåller tillgänglighet.

3 §. Information om tjänsters funktion gällande tjänster som ger åtkomst till audiovisuella innehållstjänster

En tjänsteleverantör som tillhandahåller tjänster som ger åtkomst till audiovisuella innehållstjänster ska tillhandahålla information om tjänstens funktion och de produkter som används när tjänsten tillhandahålls, enligt följande:

1) informationen ska tillhandahållas så att den kan uppfattas med fler än ett sinne,

2) informationen ska presenteras på ett begripligt sätt,

3) informationen ska presenteras för användarna på sätt som de kan uppfatta,

4) informationsinnehållet ska göras tillgängligt i textformat som kan användas för att skapa alternativa stödjande format som kan presenteras på olika sätt och uppfattas med fler än ett sinne,

5) informationen ska presenteras i ett typsnitt med lämplig storlek och form, med beaktande av förutsebara användningsförhållanden, och med tillräcklig ljushetskontrast samt justerbart avstånd mellan bokstäver, rader och stycken,

6) informationen ska i fråga om innehåll som inte består av text kompletteras med en alternativ presentation av detta innehåll,

7) den elektroniska information som krävs vid tillhandahållandet av tjänsten ska ges på ett enhetligt och ändamålsenligt sätt genom att göra den uppfattningsbar, hanterbar, begriplig och robust.

Denna paragraf tillämpas inte till den del tjänsterna är webbplatser och mobilapplikationer samt funktioner i anslutning till dem.

4 §. *Ikraftträdande*

Denna landskapsförordning träder i kraft den 1 oktober 2023. Den tillämpas dock först från och med den 28 juni 2025.

Avtal om tjänster som hör till tillämpningsområdet för denna förordning och ingåtts före den 28 juni 2025 kan förbli i kraft oförändrade tills deras giltighetstid upphör, men dock inte för längre tid än fem år från den dagen.

C 7 Republikens presidents förordning (2023:14) om skötseln på Åland av vissa uppgifter enligt landskapslagen om tillgängliga webbplatser och mobila applikationer inom förvaltningen

(FFS 294/2023)

1 §. *Överförande av tillsynsuppgifter*

Tillsynsbehörigheten i fråga om Åland enligt 10 § 2 punkten i landskapslagen om tillgängliga webbplatser och mobila applikationer inom förvaltningen (Ålands författningssamling 2019:7) överförs från Ålands landskapsregering till Regionförvaltningsverket i Södra Finland till den del punkten tillämpas på kontroller med den ingående och förenklade övervakningsmetoden enligt artikel 5 och på stickprovstagning enligt artikel 6 i kommissionens genomförandebeslut (EU) 2018/1524 om fastställande av en övervakningsmetod och bestämmelser om medlemsstaternas rapportering i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer. Dessutom överförs till Regionförvaltningsverket

landskapsregeringens tillsynsbehörighet enligt 10 § 3 punkten i landskapslagen.

2 §. *Samarbete mellan tillsynsmyndigheterna*

I de ärenden som avses i 1 § ska Ålands landskapsregering och Regionförvaltningsverket i Södra Finland samarbeta. Ålands landskapsregering ska tillhandahålla Regionförvaltningsverket i Södra Finland den bakgrundsinformation som behövs för övervakningen och rapporteringen. Regionförvaltningsverket i Södra Finland ska tillhandahålla Ålands landskapsregering den information som landskapsregeringen behöver vid utövandet av sina befogenheter enligt 11 § 1 punkten i landskapslagen om tillgängliga webbplatser och mobila applikationer inom förvaltningen.

3 §. *Kostnadsfördelning*

Ålands landskapsregering svarar för kostnaderna för de förvaltningsuppgifter som genom denna förordning överförs till Regionförvaltningsverket i Södra Finland. Regionförvaltningsverket i Södra Finland och landskapsregeringen avtalar sinsemellan om beloppen.

4 §. *Ikraftträdande*

Denna förordning träder i kraft den 15 mars 2023.

C 8 Landskapslag (2021:165) om vidareutnyttjande av information från landskaps- och kommunalförvaltningen

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Lagens syfte*

Syftet med denna lag är att främja vidareutnyttjandet av information från landskaps- och kommunalförvaltningen och därigenom stimulera innovation inom produkter och tjänster.

Genom denna lag genomförs till vissa delar Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (*öppna datadirektivet*).

2 §. *Tillämpningsområde*

Denna lag tillämpas på information som är offentlig i enlighet med offentlighetslagen (2021:79) för Åland och med beaktande av vad som föreskrivs om skydd för personuppgifter i dataskyddslagstiftningen. Lagen gäller för information som innehas av myndigheter enligt 4 § i offentlighetslagen för Åland.

Vid Ålands polismyndighet tillämpas 3 och 5 §§ samt 7-10 §§ i denna lag till den del myndighetens verksamhet grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet.

Bestämmelser om tredje mans immateriella rättigheter som inskränker möjligheten till vidareutnyttjande av information finns bland annat i upphovsrättslagen (FFS 404/1961).

Forskningsdata omfattas av denna lag endast om den har tagits fram med offentlig finansiering och gjorts tillgänglig genom ett institutionellt eller ämnesbaserat register.

C 8 LL (2021:165) om information från förvaltning

Denna lag gäller inte för information som

1) innehas av en annan kulturinstitution än ett bibliotek, museum eller arkiv,

2) innehas av en sådan utbildningsverksamhet som avses i landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola, landskapslagen (2011:13) om gymnasieutbildning, landskapslagen (1999:53) om Ålands folkhögskola, landskapslagen (1993:75) om medborgarinstitut, landskapslagen (1995:80) om Ålands musikinstitut, landskapslagen (2003:17) om Ålands Sjösäkerhetscentrum,

3) innehas av Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) och Högskolan på Åland och som inte utgör forskningsdata enligt denna lag,

4) görs tillgänglig av en myndighet i dess konkurrensutsatta verksamhet eller

5) görs tillgänglig för utbyte av information mellan myndigheter i deras offentliga verksamhet.

3 §. Definitioner

I denna lag avses med:

bulknedladdning tillgång till en avgränsad informationsmängd genom elektronisk uppkoppling,

forskningsdata digital information som samlats in eller framställts inom ramen för vetenskaplig forskningsverksamhet och som inte är vetenskapliga publikationer men som används som bevis i forskningsprocesser eller som i forskarsamfundet anses nödvändiga för att validera forskningsresultat,

gränssnitt en regeluppsättning för dynamiskt informationsutbyte mellan programvaror,

maskinläsbart format ett filformat som är så strukturerat att dataprogram enkelt kan identifiera, känna igen och extrahera informationsmaterial, specifika uppgifter och strukturer i en handling,

rimlig avkastning på investeringar en procentandel av den totala avgiften, utöver vad som krävs för att täcka de stödberättigade kostnaderna, som uppgår till högst fem procentenheter över Europeiska centralbankens fasta ränta,

vidareutnyttjande av information att informationen används för ett annat ändamål än för vilket myndigheten framställde informationen,

värdefulla datamängder information som framgår av den förteckning över värdefulla dataset som har meddelats med stöd av artikel 14.1 i öppna datadirektivet.

2 kap. Tillgängliggörande av information för vidareutnyttjande

4 §. Tillgängliggörande av information för vidareutnyttjande

Information som avses i 2 § kan tillgängliggöras för vidareutnyttjande på myndighetens eget initiativ, enligt skyldighet i någon annan lag eller efter en begäran om vidareutnyttjande enligt 6 §.

5 §. Format

Då en myndighet tillgängliggör information för vidareutnyttjande ska informationen göras tillgänglig i befintliga format och språkversioner. Om det är möjligt och lämpligt ur verksamhetssynpunkt ska infor-

mationen inklusive beskrivningsuppgifter tillgängliggöras elektroniskt i ett allmänt maskinläsbart format. Närmare bestämmelser om formatkrav för data som uppdateras ofta och värdefulla datamängder finns i 7 och 8 §§.

6 §. Begäran om vidareutnyttjande av information

En begäran om vidareutnyttjande av information lämnas in till den myndighet som innehar informationen. På förfarandet gällande begäran om vidareutnyttjande av information tillämpas 4 kap. 16, 17 och 19 §§ samt 6 kap. 26 § i offentlighetslagen för Åland beträffande innehållet i, behandlingen av, beslut om och ändringssökande gällande begäran om vidareutnyttjande av information.

7 §. Data som uppdateras ofta

Data som uppdateras ofta ska på begäran finnas tillgänglig för vidareutnyttjande med hjälp av tekniska gränssnitt genast efter att de har samlats in, och om det är ändamålsenligt, för bulknedladdning, om det är fråga om information som

1) uppdateras ofta eller i realtid, och

2) innehållet ändras eller föråldras snabbt.

Om det skulle kräva en oproportionerlig arbetsinsats att iakttas 1 mom. ska data som uppdateras ofta göras tillgänglig för vidareutnyttjande inom en sådan tidsfrist eller med de tillfälliga tekniska begränsningar som är nödvändiga och som inte i onödan försvårar vidareutnyttjandet av dem.

8 §. Värdefulla datamängder

Värdefulla datamängder ska på begäran finnas tillgängliga för vidareutnyttjande. Informationen ska finnas tillgänglig i maskinläsbar form med hjälp av tekniska gränssnitt och, om det är ändamålsenligt, för bulknedladdning.

Landskapsregeringen kan inom lagtingets lagstiftningsbehörighet i landskapsförordning närmare föreskriva om den förteckning över värdefulla datamängder och tillgången till dessa datamängder i enlighet med vad som föreskrivs om detta i de genomförandeakter som kommissionen meddelar med stöd av artikel 14.1 i öppna datadirektivet, om inte annat föreskrivs i annan lag.

3 kap. Särskilda bestämmelser

9 §. Avgifter

Avgift för offentligrättsliga prestationer som tillämpningen av denna lag föranleder fastställs i enlighet med annan lagstiftning. Avgiften får dock inte beräknas till en högre nivå än vad som följer av 2 eller 3 mom.

En avgift får omfatta kostnader för att reproducera, tillhandahålla och sprida information enligt denna lag samt för att behandla information så företagsshemligheter skyddas eller så att den inte innehåller personuppgifter som avses i artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (*allmän dataskyddsförordning*).

En avgift som tas ut av bibliotek, museum eller arkiv får, utöver vad som anges i 2 mom., omfatta kostnader för att samla in, framställa och lagra information samt för att få en rimlig avkastning på investeringar.

10 §. Avgiftsfrihet

Värdefulla datamängder ska tillhandahållas avgiftsfritt. Bibliotek, museum eller arkiv som tillhandahåller värdefulla datamängder får dock ta ut avgift i enlighet med 9 §.

Forskningsdata som omfattas av denna lag ska tillhandahållas avgiftsfritt.

11 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.

C 9 Landskapslag (2021:166) om vidareutnyttjande av information från vissa offentliga företag

1 §. Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på företag som en eller flera myndigheter har ett bestämmande inflytande över och som är verksamma

1) inom de sektorer som framgår av 6-9 §§ i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (FFS 1398/2016), tillämplig på Åland genom 1 § i landskapslagen (2017:80) om tillämpning på Åland av riksdagslagar om offentlig upphandling, eller

2) som kollektivtrafikföretag enligt artikel 2 i Europaparlamentets och rådet förordning (EG) nr 1370/2007 av den 23 oktober 2007 om kollektivtrafik på järnväg och väg och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1191/69 och (EEG) nr 1170/70.

En myndighet anses ha bestämmande inflytande i ett företag när myndigheten direkt eller indirekt kan utöva bestämmande inflytande i fråga om ägarförhållande, finansiellt deltagande eller regler som ska gälla företaget. En myndighet har bestämmande inflytande i ett företag till exempel när myndigheten ensam eller tillsammans med andra myndigheter har bestämmande inflytande på det sätt som avses i 1 kap. 5 § eller 6 § 2 mom. i bokföringslagen (FFS 1335/1997).

Genom denna lag genomförs till vissa delar Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (*öppna datadirektivet*).

2 §. Information

Denna lag tillämpas på information som innehas av företag som avses i 1 § när informationen har framställts i samband med utförandet av tjänster av allmänt intresse inom en sektor som avses i 1 § 1 mom., under förutsättning att en myndighet anser att tjänsten är allmännyttig och för vilken det därför har ålagts särskilda skyldigheter för offentliga tjänster genom lag, förordning eller på något annat sätt som binder företaget.

LL (2021:166) om information från offentliga företag

C 9

Denna lag tillämpas inte på

1) information som har direkt koppling till verksamhet som avses i 10 § i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster och som har fastställts vara direkt konkurrensutsatt på marknader med fritt tillträde,

2) handlingar som är myndighetshandlingar enligt 6 § i offentlighetslagen (2021:79) för Åland,

3) information till vilken tredje man innehar immateriella rättigheter eller

4) information vars tillgänglighet begränsas i någon annan lag.

3 §. Tillgängliggörande av information för vidareutnyttjande

Ett företag som tillåter att tillgång ges till information som företaget innehar för kommersiella eller icke-kommersiella ändamål, eller som måste ge tillgång till information med stöd av bestämmelser i annan lag eller internationella avtal, ska iakttä bestämmelserna om villkor för användning av informationen och dess tillgänglighet enligt denna lag.

4 §. Format

Då företaget tillgängliggör informationen för vidareutnyttjande ska informationen göras tillgänglig i befintliga format och språkversioner. Om det är möjligt och lämpligt ur verksamhetssynpunkt ska informationen inklusive beskrivningsuppgifter tillgängliggöras elektroniskt i ett allmänt maskinläsbart format. Närmare bestämmelser om formatkrav för data som uppdateras ofta och värdefulla datamängder finns i 5 och 6 §§.

5 §. Data som uppdateras ofta

Data som uppdateras ofta ska på begäran finnas tillgänglig för vidareutnyttjande med hjälp av tekniska gränssnitt genast efter att de har samlats in, och om det är ändamålsenligt, för bulknedladdning, om det är fråga om information som

1) uppdateras ofta eller i realtid och

2) innehållet ändras eller föråldras snabbt.

Om det skulle kräva en oproportionerlig arbetsinsats att iakttä 1 mom. ska data som uppdateras ofta göras tillgänglig för vidareutnyttjande inom en sådan tidsfrist eller med de tillfälliga tekniska begränsningar som är nödvändiga och som inte i onödan försvårar vidareutnyttjandet av dem.

6 §. Värdefulla datamängder

Värdefulla datamängder ska på begäran finnas tillgängliga för vidareutnyttjande. Informationen ska finnas tillgänglig i maskinläsbar form med hjälp av tekniska gränssnitt och, om det är ändamålsenligt, som bulknedladdning.

Landskapsregeringen kan inom lagtingets lagstiftningsbehörighet i landskapsförordning närmare föreskriva om den förteckning över värdefulla datamängder och tillgången till dessa datamängder i enlighet med vad som föreskrivs om detta i de genomförandeakter som kommissionen meddelar med stöd av artikel 14.1 i öppna datadirektivet, om inte annat föreskrivs i någon annan lag.

C 10 Arkivlag (2004:13)

7 §. Avgifter

Företag ska fastställa de avgifter som eventuellt tas ut för att tillgängliggöra information så att inkomsterna från avgifterna inte under räkenskapsåret överskrider det totala beloppet för insamling, produktion, kopiering, distribution och lagring av data med tilllägg av en skäligen vinst. En skäligen vinst fastställs som en procentandel av de kostnader som uppkommit och får högst utgöra beloppet för fast ränta för Europeiska centralbankens huvudsakliga refinansieringstransaktioner ökat med fem procentenheter.

Om det för att tillgängliggöra information krävs att företagshemligheter skyddas eller att informationen behandlas så att den inte innehåller personuppgifter som avses i artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (*allmän dataskyddsförordning*) kan företaget lägga kostnaderna för dessa åtgärder till de kostnader som avses i 1 mom.

Värdefulla datamängder som avses i 6 § ska tillhandahållas avgiftsfritt.

Företag ska i förväg offentliggöra de faktiska beloppen och grunderna för avgifter i ett allmänt datanät om det inte anses uppenbart onödigt.

8 §. Icke-diskriminering och jämlikt bemötande

Företag ska behandla dem som vidareutnyttjar företagets information på ett jämlikt sätt. Ett företag får ställa endast sådana villkor för vidareutnyttjande av informationen som är objektiva, proportionerliga, icke-diskriminerande och motiverade av mål av allmänt intresse.

9 §. Exklusiva avtal

Avtal mellan företag och tredje part eller andra arrangemang får inte innehålla ensamrätter som begränsar vidareutnyttjande om det inte är nödvändigt för att tillhandahålla en tjänst av allmänt intresse. Grunderna för beviljande av ensamrätt ska ses över regelbundet minst vart tredje år.

Exklusiva avtal som avses i 1 mom. ska göras offentligt tillgängliga i ett allmänt datanät minst två månader innan de träder i kraft. De slutliga villkoren i dessa avtal eller andra arrangemang ska göras offentligt tillgängliga i ett allmänt datanät.

Företag ska göra rättsliga eller praktiska arrangemang som utan att bevilja en exklusiv rättighet syftar till eller kan antas leda till begränsad tillgänglighet för vidareutnyttjande av handlingar för andra enheter än de parter som deltar i arrangemanget, tillgängliga i ett allmänt datanät innan de träder i kraft. Företaget ska se över sådana rättsliga eller praktiska arrangemang vart tredje år. De slutliga villkoren i sådana arrangemang ska vara offentliga och företaget ska göra dem offentligt tillgängliga i ett datanät.

10 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.

11 §. Övergångsbestämmelser

Exklusiva avtal som är i kraft när denna lag träder i kraft, och på vilka undantaget enligt 9 § 1 mom. inte är tillämpligt, upphör att gälla när avtalet upphör och i varje fall senast den 17 juli 2049.

C 10 Arkivlag (2004:13) för landskapet Åland**1 kap. Lagens tillämpning**

1 §. I landskapet Åland handhas förvaltningen av offentliga arkiv av Ålands landskapsregering med i 2 § nämnda undantag. Lagen gäller följande arkivbildare:

1) landskapsregeringen samt landskapsregeringen underlydande enheter, verk, affärsverk, inrättningar och myndigheter,

2) Ålands penningautomatförening,

3) kommunala myndigheter och organ,

4) (2021/85) andra samfund, organ och personer när de utför ett offentligt uppdrag enligt landskapslag till den del det som följd av uppdraget uppkommer handlingar som avses i offentlighetslagen (2021:79) för Åland.

På Ålands lagting och Ålands delegation i Nordiska rådet tillämpas dock endast 4 och 5 §§ samt 6 § 1 och 2 mom. i denna lag.

2 §. På den evangelisk-lutherska kyrkans arkiv i landskapet tillämpas vad som stadgas i kyrkolagen.

På statliga myndigheter verksamma i landskapet Åland tillämpas arkivlagen (FFS 831/1994), dock så att dessa myndigheter får föra bort sina arkivalier från landskapet endast efter samråd med landskapsregeringen.

Se kyrkolag (FFS 652/2023).

2 kap. Landskapsarkivet

3 §. Landskapsregeringen har det högsta överinseendet över arkivväsendet inom landskapet. För att leda och övervaka arkivväsendet i landskapet och för att säkerställa att handlingar som hör till vårt åländska kulturarv bevaras och är tillgängliga för att främja forskning samt styra och utveckla arkivfunktionen upprätthåller landskapsregeringen ett landskapsarkiv. I landskapsarkivet mottas, förvaras och ordnas arkivalier samt hålls sådana tillgängliga för myndigheter, forskare och andra.

3 kap. Arkivfunktionen och organiseringen av den

4 §. Ett arkiv omfattar de handlingar som inkommit till arkivbildaren på grund av dess uppgifter eller som tillkommit genom dess verksamhet.

Med handling avses en framställning i skrift eller bild samt en upptagning som endast med tekniska hjälpmedel kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt. (2021/85)

5 §. Varje arkivbildare skall ha en arkivfunktion. Arkivfunktionen har till uppgift att säkerställa att handlingar hålls tillgängliga och bevaras, att sköta den informationstjänst som hänför sig till dem, att be-

stämman handlingars förvaringsvärde och att gallra ut onödigt material.

Arkivfunktionens krav skall beaktas i arkivbildarens informations- och dokumentförvaltning.

6 §. Arkivbildaren ansvarar för planeringen av arkivfunktionen samt för dess praktiska skötsel.

Varje arkivbildare har en arkivplan vilken skall underställas landskapsregeringen för fastställelse. Av arkivplanen skall framgå åtminstone

1) förvaringstiderna för handlingar som inkommer och uppstår till följd av skötseln av arkivbildarens verksamhet,

2) förvaringssätten för ovan nämnda handlingar,

3) vilka handlingar och uppgifter i handlingar som skall bevaras varaktigt,

4) vilka arkivutrymmen som används för handlingar som skall förvaras varaktigt,

5) vilka material och metoder som används för framställning av handlingar och för lagring av information och

6) vilka handlingar som kan utgallras ur arkivet.

Landskapsregeringen kan vid behov genom en landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om punkterna 1-6 i 2 mom.

Innan landskapsregeringen fattar beslut om fastställande av en arkivplan skall ett utlåtande inbegäras från riksarkivet till den del beslutet rör utgallring av handlingar.

Arkivfunktionen skall skötas så att den stöder arkivbildaren i dess uppgifter samt tillgodoser enskilda personers och sammanslutningars rätt att få ut uppgifter ur offentliga handlingar och att enskilda personers och sammanslutningars rättsskydd samt datasekretess har beaktats på behörigt sätt och att tillgången på handlingar som ansluter sig till enskilda personers och sammanslutningars rättsskydd säkerställs och att handlingarna betjänar forskningen.

Se LF (2021:155) om arkivering av elektronisk information som ska förvaras mer än tio år och varaktigt.

7 §. Arkivfunktionen i kommunerna skall organiseras av kommunstyrelsen. Dessa utser den tjänsteinnehavare eller funktionär som leder kommunens arkivfunktion och arkivbildning och svarar för de handlingar som skall förvaras varaktigt.

Vad som i 1 mom. stadgas om kommunerna gäller också kommunalförbund och andra motsvarande samarbetsformer.

8 §. (2021/85) Landskapsregeringen har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelser få uppgifter om arkivbildarnas arkivfunktion och inspektera de i 1 § 1 mom. nämnda arkivbildarnas arkivfunktion.

4 kap. Framställning, förvaring och användning av handlingar

9 §. Framställningen av handlingar och lagringen av information som skall bevaras varaktigt eller för viss tid framöver skall ske med användning av material och metoder som är arkivbeständiga. Handlingar som skall förvaras varaktigt skall förvaras i sådana arkiv-

utrymmen som är skyddade mot förstörelse, skada och obehörig användning. Förvaringsutrymmena för arkiv skall vara säkra mot brand, fukt, stöld och annan åverkan.

10 §. Handlingar som inte skall förvaras varaktigt skall efter den förvaringstid som fastställts för dem gallras ut så att datasekretessen är tryggad.

11 §. Handlingar som hör till i 1 § 1 mom. nämnda arkivbildare och som skall förvaras varaktigt skall överföras till landskapsarkivet vid den tidpunkt och med iakttagande av det förfarande landskapsregeringen beslutar. Den överlåtande arkivbildaren svarar för förvaringen av handlingarna före överföringen, för att handlingarna ställs i sådant skick att de kan överföras och för de kostnader som föranleds av överföringen till landskapsarkivet.

I landskapsarkivet kan på basis av ett särskilt avtal även tas emot sådana handlingar från andra arkivbildare som skall förvaras varaktigt. Om det inte avtalas eller stadgas särskilt om överlåtna handlingars offentlighet iaktas 12 § 2 mom.

Se LF (2021:155) om arkivering av elektronisk information som ska förvaras mer än tio år och varaktigt.

5 kap. Privata arkiv

12 §. Ett privat arkiv eller handlingar som hör till det kan med stöd av ett avtal som ingås med arkivets ägare övertas och förvaras eller vårdas i landskapsarkivet.

I fråga om offentligheten av privata brev och andra handlingar som hör till ett privat arkiv som avses i 1 mom. ska iaktas vad som med överlåtaren överenskommit om offentligheten. Om offentligheten gäller dessutom i tillämpliga delar offentlighetslagen för Åland. (2021/85)

13 §. Landskapsregeringen kan föra register över privata arkiv och därtill hörande handlingar som är av betydelse för landskapets kulturarv eller för åländsk forskning.

13a §. (2004/26) Löper ett arkiv eller en därtill hörande handling som är i privat ägo och som har betydelse för det åländska kulturarvet eller forskningen uppenbar risk att förstöras eller förkomma eller utbjuds arkivet eller handlingen till salu, har landskapsregeringen rätt att mot full ersättning lösa in den privata handlingen eller arkivet eller ta en kopia därav. Samtidigt ska bestämmas när det inlösta materialet blir offentligt med iakttagande i tillämpliga delar av offentlighetslagen för Åland. (2021/85)

Om utförelse ur landskapet av handlingar som avses i denna paragraf stadgas särskilt.

13b §. (2004/26) När landskapsregeringen beslutat att ett arkiv eller en handling skall inlösas eller kopieras med stöd av 13a § 1 mom. kan landskapsregeringen besluta att arkivet eller handlingen omedelbart skall överföras till landskapsarkivet eller till annan anvisad säker förvaringsplats för att förvaras där till inlösnings- eller kopieringsbeslutet vunnit laga kraft.

C 11 LF (2021:155) om arkivering av elektronisk information

Uppgifter ur en handling, en samling eller ett arkiv som avses i 1 mom. får inte lämnas till obehöriga under förvaringstiden.

13c §. (2004/26) Ändring får inte sökas i ett sådant i 13b § avsett beslut om temporär förvaring som landskapsregeringen fattat. I annat beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, till den del fråga är om lagligheten av beslutet.

5a kap. Behandlingen av personuppgifter för arkivändamål av allmänt intresse (2019/11)

13d §. (2019/11) Bestämmelserna i detta kapitel kompletterar bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG, nedan dataskyddsförordningen.

Personuppgifter som tidigare samlats in i förenlighet med dataskyddsförordningen och annan dataskyddslagstiftning får senare behandlas för arkivändamål av allmänt intresse med stöd av artiklarna 5.1 b och 89.1 i dataskyddsförordningen.

Arkiverade personuppgifter får behandlas för andra ändamål än arkivändamål av allmänt intresse i enlighet med bestämmelserna i dataskyddsförordningen och annan dataskyddslagstiftning.

Om utlämnandet av arkiverade personuppgifter som finns i myndighetshandlingar gäller det som föreskrivs i 25 § offentlighetslagen för Åland. (2021/85)

13e §. (2019/11) I artiklarna 9.1 och 10 avsedda känsliga personuppgifter får behandlas med stöd av artiklarna 9.2 j och 10 i dataskyddsförordningen för arkivändamål av allmänt intresse om behandlingen är nödvändig för arkiveringen enligt denna lag.

De känsliga personuppgifter som avses i 1 mom. får enbart behandlas för arkivändamål av allmänt intresse i den omfattning som lämpliga skyddsåtgärder har vidtagits i enlighet med 13 § i landskapslagen (2019:9) om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen.

13f §. (2019/11) När personuppgifter behandlas i samband med arkivering enligt denna lag får undantag göras från den registrerades rättigheter enligt artiklarna 15, 16 och 18–21 i dataskyddsförordningen under de förutsättningar som anges i artikel 89.3 i dataskyddsförordningen.

6 kap. Ikraftträdande

14 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005. Genom denna lag upphävs, såvitt gäller giltigheten i landskapet Åland, arkivlagen den 20 februari 1981 (FFS 184/1981). Arkivbildare kan dock fatta beslut om och [landskapsstyrelsen] kan fastställa i 6 § avsedda arkivplaner innan denna lag träder i kraft.

C 11 Landskapsförordning (2021:155) om arkivering av elektronisk information som ska förvaras mer än tio år och varaktigt

1 §. Allmänt

I denna förordning finns särskilda bestämmelser om förvaring av handlingar och information som ursprungligen har skapats i elektroniskt format och som ska förvaras mer än tio år och varaktigt.

2 §. Förordningens tillämpningsområde

Riksarkivets bestämmelser om behandling, hantering och förvaring av elektronisk dokumentär information (SÄHKE2-bestämmelse 2009), (Dnr. AL/9815/07.01.01.00/2008) ska, med i denna förordning angivna undantag, tillämpas på Åland.

Bestämmelsen i 1 mom. ska iaktas i samband med anskaffning, implementering, uppdatering och vidareutveckling av de i 1 § 1 mom. i arkivlagen (2004:13) för landskapet Åland nämnda arkivbildarnas data- och ärendehanteringssystem, när ett sådant datasystem som avses i bestämmelsen i 1 mom. används och arkivbildaren därmed själv valt att använda SÄHKE2-formaten.

Bestämmelsen i 1 mom. ska tillämpas på Åland sådan den lyder när denna förordning träder i kraft. Ändras därefter bestämmelsen, ska den ändrade bestämmelsen gälla på Åland från tidpunkten för dess ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna förordning.

3 §. Förvaltningsmyndighet

De förvaltningsuppgifter som enligt den bestämmelse som avses i 2 § 1 mom. ankommer på statens myndigheter ska på Åland handhas av landskapsregeringen, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

4 §. Hänvisningar

Hänvisas i den bestämmelse som avses i 2 § 1 mom. till bestämmelser i rikslagstiftningen som äger motsvarighet i landskapslagstiftningen ska hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

5 §. Avvikande terminologi

Om det i den bestämmelse som avses i 2 § 1 mom. hänvisas till en arkivbildningsplan ska det på Åland avse en arkivplan enligt arkivlagen för landskapet Åland. En elektronisk arkivbildningsplan eller en informationsstyrningsplan ersätter inte utan särskilt tillstånd av landskapsarkivet en arkivplan enligt arkivlagen för landskapet Åland.

6 §. Tillstånd för elektronisk förvaring

För att kunna ta i bruk och tillämpa bestämmelsen som avses i 2 § 1 mom. för elektronisk förvaring ska tillstånd beviljas av landskapsarkivet.

Arkivbildaren ska lämna de uppgifter som landskapsarkivet begär och som behövs för att tillstånd ska kunna beviljas.

Den elektroniska förvaringen av informationen innebär att förvaringen sker tillfälligt i arkivbildarens

data- eller ärendehanteringssystem eller i ett elektroniskt mellanarkiv innan informationen överförs till landskapsarkivet för varaktigt förvaring.

7 §. Rapporteringsskyldighet

Arkivbildare, som har beviljats tillstånd för elektronisk förvaring av material som ska förvaras varaktigt, ska innan materialet överförs till landskapsarkivet årligen rapportera till landskapsarkivet om

- 1) det elektroniskt förvarade materialets omfattning och art,
- 2) hur mycket information som har lagrats på detta sätt,
- 3) i vilka system och lagringsformat informationen lagras,
- 4) uppgifter om vem och vilken instans som ansvarar för lagringen av informationen samt
- 5) eventuella andra uppgifter som kan vara relevanta i sammanhanget.

I landskapsarkivets tillstånd kan närmare bestämmelser intas om hur denna rapportering ska genomföras.

8 §. Överföring i analogt format

När elektronisk information ska förvaras varaktigt och därmed ska överföras till landskapsarkivet enligt 11 § i arkivlagen för landskapet Åland, men ett elektroniskt arkiv för Åland saknas och det inte finns möjligheter för landskapsarkivet att ta emot information i elektronisk form, ska den tillfälliga förvaringen hos den överlåtande arkivbildaren ske på ett sätt som även möjliggör en överföring i analogt format.

Utskrifter som görs från ett datasystem för detta ändamål ska utformas i enlighet med de riktlinjer som landskapsarkivet meddelar.

9 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2022.

C 12 Statistiklag (1994:42) för landskapet Åland

1 §. Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på landskapets myndigheter som framställer officiell statistik.

2 §. Grunderna för uppgiftsinsamlingen

Innan uppgifter för framställning av statistik samlas in skall myndigheten undersöka om det är möjligt att använda uppgifter som samlats in i något annat sammanhang.

För att kunna ålägga någon att lämna uppgifter för framställning av statistik måste myndigheten ha stöd i denna lag eller annan lag. Saknas stöd i lag är det frivilligt att lämna de uppgifter som begärs för framställning av statistik.

Uppgifterna skall samlas in utan identifikationsuppgifter då det är möjligt med avseende på framställningen av statistiken.

3 §. (2019/12) Behandling av personuppgifter för statistiska ändamål

Vid myndighetens behandling av personuppgifter för statistiska ändamål iakttas bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG, nedan dataskyddsförordningen, och bestämmelserna i denna lag.

Personuppgifter får behandlas i enlighet med artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen om behandlingen är nödvändig för framställningen av statistik enligt denna lag.

I artiklarna 9.1 och 10 i dataskyddsförordningen avsedda känsliga personuppgifter får behandlas med stöd av artiklarna 9.2 j och 10 i dataskyddsförordningen för statistiska ändamål om behandlingen är nödvändig för framställningen av statistik enligt denna lag. Dessa känsliga personuppgifter får enbart behandlas i den omfattning som lämpliga skyddsåtgärder har vidtagits i enlighet med 13 § i landskapslagen (2019:9) om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen.

När personuppgifter behandlas för framställningen av statistik kan undantag vid behov göras från den registrerades rättigheter som anges i artiklarna 15, 16, 18 och 21 i dataskyddsförordningen under förutsättning att

- 1) statistiken inte kan framställas utan att personuppgifter används,
- 2) framställningen av statistiken anknuter till myndighetens verksamhet, och
- 3) uppgifter inte lämnas ut eller görs tillgängliga på ett sådant sätt att de kan hänföras till någon bestämd person.

4 §. Uppgiftsinsamling

En myndighet skall se till att endast de uppgifter som är nödvändiga för framställning av statistik begärs av uppgiftslämnaren.

Uppgifterna skall samlas in på ett sätt som medför så små kostnader som möjligt för uppgiftslämnaren och samhället samt på ett sätt som inte är onödigt betungande för uppgiftslämnaren.

5 §. Beslut om uppgiftsinsamling

Efter att ha samrått med uppgiftslämnarna eller med företrädare för berörda sektorer beslutar myndigheten vilka uppgifter som skall samlas in samt vilka förfaringsätt och tidsfrister som skall iakttas vid uppgiftsinsamlingen.

Uppgiftslämnarna eller deras företrädare skall i god tid innan insamlingen sker underrättas om beslutet att samla in uppgifter samt om insamling av nya eller ändrade uppgifter.

6 §. Information till uppgiftslämnarna

När uppgifter samlas in skall uppgiftslämnarna informeras om ändamålet med uppgiftsinsamlandet, vilka förfaringsätt som skall användas vid framställningen av statistiken samt om grunderna för utlämnandet av uppgifter.

C 12 Statistiklag (1994:42)

De som är skyldiga att lämna uppgifter skall få återrapportering om de statistiska uppgifterna.

7 §. Uppgiftsskyldighet för landskapets myndigheter

Landskapets myndigheter är, utan hinder av sekretessbestämmelserna, skyldiga att lämna Ålands statistik- och utredningsbyrå uppgifter ur det uppgiftsmaterial de förfogar över samt uppgifter om den egna verksamheten och ekonomin.

8 §. Uppgiftsskyldighet för näringsidkare och yrkesutövare

Näringsidkare och yrkesutövare samt landskapets affärsverk och kommunala bolag som bedriver affärsverksamhet är skyldiga att till Ålands statistik- och utredningsbyrå lämna uppgifter om

- 1) arten av den verksamhet som de bedriver och var den bedrivs,
- 2) ägoförhållanden,
- 3) ekonomin,
- 4) produkterna samt
- 5) de resurser som verksamheten förutsätter och deras användning.

9 §. Uppgiftsskyldighet för kommuner och kommunalförbund

Kommuner och kommunalförbund är skyldiga att till Ålands statistik- och utredningsbyrå lämna uppgifter om

- 1) ekonomin,
- 2) produkterna,
- 3) tillhandahållen service samt
- 4) de resurser verksamheten förutsätter och deras användning.

10 §. Uppgiftsskyldighet för vissa samfund

Samfund som inte eftersträvar vinst är skyldiga att till Ålands statistik- och utredningsbyrå lämna uppgifter om

- 1) arten av den verksamhet som de bedriver och var den bedrivs,
- 2) innehavet,
- 3) ekonomin samt
- 4) de resurser som verksamheten förutsätter och deras användning.

11 §. Riksmyndigheters uppgiftsskyldighet

En riksmyndighet är skyldig att till Ålands statistik- och utredningsbyrå lämna uppgifter ur det uppgiftsmaterial den förfogar över samt uppgifter om den egna verksamheten och ekonomin till de delar uppgifterna behövs för att framställa statistik om förhållandena i landskapet. Denna skyldighet gäller inte uppgifter som skall hemlighållas med hänsyn till rikets säkerhet eller försvarets intressen. Då uppgifterna insamlas skall statistik- och utredningsbyrån på det sätt 23 § 2 punkten självstyrelselagen för Åland anger samarbeta med den ifrågasvarande riksmyndigheten.

Om riksmyndigheters skyldighet att på begäran tillhandahålla behöriga myndigheter i landskapet sådana statistiska uppgifter om förhållandena i landskapet som de på grund av rikslagstiftning har tillgång till stadgas i 30 § 5 punkten självstyrelselagen.

12 §. Begränsning av uppgiftsskyldighet

Det finns inte någon skyldighet att lämna uppgifter enligt 7-10 §§ om det förhållande som uppgiften avser är äldre än fyra år när uppgiften begärs.

13 §. Befrielse från uppgiftsskyldigheten

En myndighet skall på begäran av en uppgiftsskyldig helt eller delvis befria denne från uppgiftsskyldigheten om uppgiftslämnandet innebär oskälig olägenhet för denne och befrielsen inte nämnvärt försvårar framställandet av statistiken.

14 §. Bearbetning och lagring av uppgifter

Uppgifter som samlats in för statistiska ändamål får inte bearbetas, lagras och utplånas på ett sådant sätt att enskilds integritet kränks eller affärs- eller yrkeshemlighet äventyras.

Uppgifter som samlats in för statistiska ändamål skall bearbetas med iakttagande av god statistiksed.

15 §. Skydd av uppgifter

En myndighet skall se till att uppgifterna i framställningens alla skeden är skyddade mot olovlig bearbetning, användning, utplånande och ändring samt mot olovligt tillgrepp.

16 §. Användning av utomstående tjänster

En myndighet kan anlita utomstående tjänster i statistikframställningens olika skeden. När användningen av utomstående tjänster och villkoren för uppdragen prövas och övervakningen ordnas skall särskild uppmärksamhet ägnas frågor om sekretess.

Den som utför ett uppdrag har samma skyldighet att skydda uppgifterna som den myndighet som framställer statistik har enligt 15 § och uppdragstagaren har inte rätt att använda och lämna ut uppgifterna för andra ändamål eller spara dem för att själv lagra dem. Den som utför ett uppdrag skall iakttä tystnadsplikt enligt 22 §.

17 §. Statistikens kvalitet

Statistiken skall vara så tillförlitlig som möjligt och den skall ge en riktig bild av de förhållanden som belyses. Statistiken skall göras allmänt tillgänglig så snabbt som möjligt efter att den blivit klar.

För att säkerställa uppgifternas jämförbarhet skall när statistik framställs i mån av möjlighet användas enhetliga begrepp, definitioner och klassificeringar.

18 §. Hemlighållande av uppgifter

Uppgifter som erhållits eller använts för statistiska ändamål är sekretessbelagda, om inte något annat följer av 2 och 3 mom.

Uppgifter som beskriver verksamhet som bedrivs av landskapets, statens och kommunernas myndigheter är offentliga.

Följande uppgifter om näringsidkare och yrkesutövare samt juridiska personer är offentliga:

- 1) affärs- och samfundssignum,
- 2) namn,
- 3) språksignum,
- 4) hemkommun och adress,
- 5) juridisk form,
- 6) arten av den verksamhet som bedrivs,
- 7) var verksamheten bedrivs,

- 8) huvudsakliga nyttigheter,
- 9) antalet anställda,
- 10) omsättning samt
- 11) idkande av utrikeshandel.

19 §. Utlämnande av uppgifter

Sekretessbelagda uppgifter som erhållits eller använts för statistiska ändamål får lämnas till utomstående endast på de grunder som stadgas i lag eller med samtycke från den som uppgifterna gäller. Dessa uppgifter får emellertid inte lämnas ut för att användas vid administrativt beslutsfattande eller vid någon annan motsvarande behandling av ett ärende.

En myndighet får lämna ut personuppgifter för statistiska ändamål samt vetenskapliga och historiska forskningsändamål om mottagaren har en rätt att behandla personuppgifterna för dessa ändamål enligt dataskyddslagstiftningen. (2019/12)

3 mom. upphävt (2019/12).

Utlämnandet av uppgifter får inte medföra skada eller olägenhet för den som uppgifterna gäller. Den myndighet som lämnar ut uppgifterna skall när uppgifterna lämnas ut meddela de föreskrifter som är nödvändiga för skyddet av uppgifterna.

20 §. Utlämnande av uppgifter till riksmyndighet

Utän hinder av 18 och 19 §§ får uppgifter lämnas ut till en riksmyndighet för framställning av statistik.

21 §. Avgiftsfrihet för uppgifter

Ålands statistik- och utredningsbyrå har rätt att få de uppgifter som avses i 7 § avgiftsfritt.

Den återrapportering som avses i 6 § 2 mom. är avgiftsfri för dem som lämnat uppgifterna.

22 §. Tystnadsplikt

Uppgifter som enligt 18 § skall hållas hemliga får inte röjas för utomstående och inte utnyttjas för enskild nytta.

Vad som stadgas i 1 mom. tillämpas också på sådana uppgifter om program och anvisningar för automatisk databehandling i anslutning till statistikframställningen som äventyrar datasekretessen om de avslöjas.

23 §. Brott mot statistiksekretessen

Den som utan laglig rätt lämnar ut uppgifter som erhållits eller använts för statistiska ändamål eller den som brutit mot de föreskrifter som avses i 19 § eller mot den tystnadsplikt som anges i 22 § skall för brott mot statistiksekretessen dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

24 §. Vite

Om en uppgiftsskyldig försummar att lämna uppgifter inom utsatt tid får landskapsregeringen vid vite ålägga den uppgiftsskyldige att lämna uppgifterna.

Landskapsregeringen utdömer vite.

Se LL (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

25 §. Brott mot uppgiftsskyldigheten

En uppgiftsskyldig som uppsåtligen försummar att lämna uppgifter som avses i denna lag skall för *underlåtenhet att fullgöra uppgiftsskyldighet vid statistikinsamling* dömas till böter.

En uppgiftsskyldig som försummar att lämna uppgifter som ålagts med stöd av 24 § och som ådömts

vite för denna försummelse kan inte dömas till straff för samma gärning.

En uppgiftsskyldig som uppsåtligen lämnar oriktiga uppgifter eller meddelanden för fullgörande av den uppgiftsskyldighet som anges i denna lag skall för *lämnande av oriktiga uppgifter vid statistikinsamling* dömas till böter.

Om en förseelse som nämns i 1 och 3 mom. i sin helhet skall anses uppenbart ringa, kan myndigheten avstå från att anmäla förseelsen till åtalsprövning.

26 §. Ändringssökande

I beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvär över ändamålsenligheten av landskapsregeringens beslut kan inte anföras.

I beslut som en myndighet underställd landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får ändring sökas hos landskapsregeringen.

Om besvärshatt, besvärstid, anförande av besvär och besvärсанvisning gäller vad därom stadgas i rikslagstiftning.

Se L om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019).

27 §. Bemyndigande

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

28 §. Ikraftträdelsebestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1994.

Genom denna lag upphävs, såvitt fråga är om landskapet Åland, lagen om lämnande av vissa uppgifter för officiell statistik (FFS 96/1954) samt 2 och 3 §§ lagen om statistikcentralen (FFS 796/1970).

C 13 Landskapslag (2017:80) om tillämpning på Åland av rikslagar om offentlig upphandling

1 §. Lagens tillämpningsområde

Följande rikslagar ska tillämpas på Åland, med de avvikelser som anges i denna lag,

- 1) lagen om offentlig upphandling och koncession (FFS 1397/2016), nedan upphandlingslagen,
- 2) lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (FFS 1398/2016), nedan försörjningslagen, samt
- 3) (2022/40) lagen om miljö- och energieffektivitetskrav vid upphandling av fordon och trafik tjänster (FFS 740/2021).

Denna lag ska endast tillämpas på upphandling som beräknas uppgå till minst de tröskelvärden som fastställs i EGs bestämmelser om offentlig upphandling.

2 §. Ändringar av rikslagarna

Ändringar av de lagar som avses i 1 § 1 mom. ska tillämpas på Åland från det att de träder i kraft i riket, om inte annat följer av bestämmelserna i denna lag.

3 §. Upphandlande myndigheter

Denna lag ska tillämpas på upphandling som görs av

- 1) landskapsregeringen,

C 14 ÅLRB (2019:113) gällande upphandlingar

2) myndigheter och inrättningar som lyder under landskapsregeringen,

3) förvaltning som är ansluten till Ålands lagting,

4) kommunala myndigheter,

5) (2022/40) sådana upphandlare som avses i 5 § 1 mom. 5 punkten i upphandlingslagen,

6) offentliga företag och enheter som enligt 5 § i försörjningslagen anses vara andra upphandlande enheter,

7) myndigheter som enligt 5 § i upphandlingslagen eller 5 § i försörjningslagen anses vara offentligrättsliga organ samt

8) landskapets affärsverk.

4 §. Förvaltningsmyndigheter

De förvaltningsuppgifter som enligt de lagar som avses i 1 § 1 mom. ankommer på Konkurrens- och konsumentverket samt Transport- och kommunikationsverket ska på Åland skötas av Ålands ombudsmannamyndighet, till den del uppgifterna faller inom landskapets behörighet. (2023/118)

De förvaltningsuppgifter som enligt de lagar som avses i 1 § 1 mom. ankommer på arbets- och näringsministeriet ska på Åland skötas av landskapsregeringen, till den del uppgifterna faller inom landskapets behörighet.

5 §. Särskilda avvikelser

Hänvisningar till rikslagstiftningen i de lagar som avses i 1 § ska avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

Avvikande från det som bestäms i 9 § i lagen om miljö- och energieffektivitetskrav vid upphandling av fordon och trafik tjänster ska följande minimiandelar som gäller personbilar och lätta nyttofordon tillämpas för landskapsregeringen, myndigheter och inrättningar som lyder under landskapsregeringen samt kommunerna:

Område	Första referensperioden	Andra referensperioden
Landskapsregeringen samt underliggande myndigheter	75 %	75 %
Mariehamn	75 %	75 %
Eckerö, Finström, Geta, Hammarland, Jomala, Lemland, Lumparland, Saltvik, Sund	38,5 %	38,5 %
Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar, Sottunga, Vårdö	10 %	10 %

(2022/40)

Avvikande från det som bestäms i 10 § i lagen om miljö- och energieffektivitetskrav vid upphandling av fordon och trafik tjänster ska följande minimiandelar som gäller upphandling av lastbilar tillämpas för landskapsregeringen, myndigheter och inrättningar som lyder under landskapsregeringen samt kommunerna:

Område	Första referensperioden	Andra referensperioden
Landskapsregeringen samt underliggande myndigheter	20 %	25 %
Mariehamn	20 %	25 %
Eckerö, Finström, Geta, Hammarland, Jomala, Lemland, Lumparland, Saltvik, Sund	5 %	10 %
Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar, Sottunga, Vårdö	0 %	5 %

(2022/40)

6 §. Förordningsfullmakt

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att bestämmelser som utfärdats med stöd av någon av de rikslagar som avses i 1 § och som inte tillhör området för lag ska tillämpas på Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen bestämmer.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

7 §. (2021/128) Avvikelse från sekretessbestämmelserna

Landskapsregeringen har utan hinder av sekretessbestämmelser rätt att till berörda myndigheter i riket och inom Europeiska unionen vidarebefordra sådana uppgifter som landskapsregeringen har fått i enlighet med denna lag.

8 §. Ikraftträdelse

Denna lag träder i kraft den 1 november 2017.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Ikraftträdandebestämmelse (2023/118):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

C 14 Ålands landskapsregerings beslut (2019:113) gällande vissa upphandlingar

1 §. Tillämpningsområde

Detta beslut gäller såsom anvisning för verkställande av landskapets årliga budget och tillämpas på landskapsregeringen, under landskapsregeringen lydande myndigheter och inrättningar vid upphandlingar vars värde understiger de tröskelvärden som avses i 1 § 2 mom. landskapslagen (2017:80) om tillämpning på Åland av rikslagar om offentlig upphandling. Beslutet tillämpas inte på landskapets affärsverk och Ålands hälso- och sjukvård.

Detta beslut tillämpas inte på

1) avtal om förvärv eller hyra av fast egendom eller byggnader eller till dessa anknyttande rättigheter, oberoende av finansieringsformen eller betalnings sättet,

2) avtal om skiljeförfarande eller förlikningstjänster,

3) finansiella tjänster och avtal gällande finansiella tjänster i anknytning till emittering, anskaffning, försäljning eller överföring av värdepapper eller andra finansiella instrument eller Finlands Banks tjänster,

4) anställningsavtal,

5) avtal om annan forskning och produktutveckling än sådan som uteslutande är till nytta för den upphandlande enheten i dess affärsverksamhet och vars kostnader den upphandlande enheten står för,

6) rättegångsombudstjänster och juridiska rådgivningstjänster i direkt anslutning till dem.

2 §. Målsättning

Vid upphandling eftersträvas fri konkurrens, effektiv användning av offentliga medel samt iakttagande av principerna om likabehandling, icke-diskriminering, öppenhet, proportionalitet och ömsesidigt erkännande.

Särskilt eftersträvas att den upphandlande enheten beaktar hållbarhet i upphandlingsförbandet.

3 §. Definitioner

Med upphandling avses i detta beslut köp, leasing, hyra eller upphandling på avbetalning med eller utan köption av varor, byggtreprenader, tjänster samt koncessioner.

4 §. Upphandlingsförfaranden

Vid upphandling ska som huvudregel förenklat förfarande användas. Den upphandlande enheten ska upprätta en anbudshandling samt publicera en elektronisk annons, utifrån vilken alla intresserade leverantörer får lämna anbud.

5 §. Direktupphandling

Med undantag av vad som i övrigt föreskrivs i detta beslut kan upphandling göras som direktupphandling hos en viss leverantör om

1) värdet av upphandlingen beräknas vara av ringa, dock inte högre än 50 000 € exklusive moms, eller

2) upphandlingen avser sociala tjänster och andra särskilda tjänster enligt bilaga XIV i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU om offentlig upphandling och värdet underskrider 100 000 €, eller

3) varan eller tjänsten inte kan fås på annat håll, eller

4) upphandlingen är av brådskande karaktär som inte beror på upphandlande enhetens försummelse, eller

5) det vid förenklat förfarande inte har lämnats in några lämpliga anbud och de ursprungliga villkoren för kontraktet inte ändrats väsentligt, eller

6) som tillägsbeställning i ett tidigare ingått avtal förutsatt att ändringen av avtalet kan anses ha skett på grund av omständigheter som inte kunnat förutses samt/eller att byte av leverantör skulle medföra betydande olägenhet för den upphandlande enheten.

6 §. Upphandlingsdokumenten

Upphandlingsdokumenten ska utformas så tydligt som möjligt och upprättas skriftligen.

Klara, tydliga och kvantifierbara krav bör övervägas, såsom;

1) art och kvalitet på den vara eller tjänst som ska upphandlas,

2) hur lång tid anbuderna ska vara i kraft,

3) om delanbud kan ges,

4) leveranstid och leveransvillkor,

5) betalningsvillkor och eventuella krav på säkerheter,

6) när och på vilket sätt anbuderna ska ha inkommit för att kunna beaktas,

7) krav i fråga om ägar- och immaterialrättigheter,

8) språkkrav,

9) krav i fråga om varans eller tjänstens miljöpåverkan,

10) de villkor i enlighet med vilka den upphandlande enheten avser ingå avtal,

11) krav på tillgänglighet och sociala hänsyn och

12) vilka utvärderingsgrunder som kommer att tillämpas vid val av anbud samt vilka handlingar som på begäran ska lämnas för bevis av kravuppfyllnad.

7 §. Gemensam terminologi vid offentlig upphandling

När upphandlingen beskrivs ska den gemensamma terminologi vid offentlig upphandling (CPV) användas som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2195/2002 om en gemensam terminologi vid offentlig upphandling (CPV) och i kommissionens förordning (EG) nr 213/2008 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2195/2002 om en gemensam terminologi vid offentlig upphandling (CPV) samt av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/17/EG respektive 2004/18/EG om förfaranden vid offentlig upphandling, när det gäller revidering av CPV.

8 §. Förlängning av tidsbundna avtal

Förlängning av ett tidsbundet avtal får endast ske om det finns särskilda villkor om detta i avtalet.

9 §. Elektronisk upphandling

Annonsering och anbudsmottagning samt annat informationsutbyte i samband med upphandlingsförfarandet ska ske med ett elektroniskt verktyg avsett för ändamålet med undantag för när fysiska varuprover, modeller, filformat eller motsvarande som inte kan översändas med hjälp av elektroniska medel ska inlämnas.

10 §. Anbudstid

Annonseringstiden ska för förenklat förfarande i regel vara minst 21 dagar men kan vid undantag såsom särskild brådskande minskas till 14 dagar.

11 §. Val av anbud

Bland de anbud som uppfyller de i upphandlingsdokumenten uppställda kraven antas det anbud som enligt utvärderingskriterierna utgör det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet.

C 15 LL (2019:87) om tillämpning av L om elektronisk fakturering

12 §. Beslut

De faktorer som väsentligt har påverkat avgörandet ska framgå av beslutet eller av de handlingar som hänför sig till beslutet. Sådana faktorer är åtminstone skälen till att en anbudssökande eller en anbudsgivare har utslutits eller ett anbud har förkastats och de viktigaste grunder på vilka de godkända anbudena har jämförts. Vid avrop från avtal räcker det att konstatera att villkoren i avtalet följts.

13 §. Kraftträdandebestämmelser

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2020 och tillämpas på upphandlingar som påbörjas den 1 januari 2020 eller därefter. Genom beslutet upphävs landskapsregeringens beslut (ÅFS 2018:13) samt (ÅFS 2018:16) gällande vissa upphandlingar, dock så att det fortfarande tillämpas på upphandlingar som påbörjats innan den 1 januari 2020.

C 15 Landskapslag (2019:87) om tillämpning på Åland av lagen om elektronisk fakturering hos upphandlande enheter och näringsidkare

1 §. Lagens tillämpningsområde

Inom Ålands behörighet är lagen (FFS 241/2019) om elektronisk fakturering hos upphandlande enheter och näringsidkare tillämplig med de avvikelser som anges i denna lag.

2 §. Ändring av rikslagen

Ändringar av den lag som avses i 1 § ska tillämpas på Åland från det att de träder i kraft i riket, om inte annat följer av bestämmelserna i denna lag.

3 §. Upphandlande myndigheters skyldighet att ta emot och behandla elektroniska fakturor

Denna lag ska tillämpas på upphandling som görs av de upphandlande myndigheter som fastställs i 3 § i landskapslagen (2017:80) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om offentlig upphandling.

De upphandlande myndigheterna ska ta emot och behandla elektroniska fakturor som grundar sig på sådana upphandlingskontrakt eller koncessioner som omfattas av landskapslagen om tillämpning på Åland av rikslagar om offentlig upphandling eller på de upphandlande myndigheternas bestämmelser om upphandling i övrigt.

4 §. Kraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 november 2019.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

3 § tillämpas på andra upphandlande enheter än landskapsregeringen och under landskapsregeringen lydande myndigheter från och med den 1 april 2020. 4 § i lagen om elektronisk fakturering hos upphandlande enheter och näringsidkare ska tillämpas på Åland från och med den 1 april 2020.

C 16 Landskapslag (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män

1 §. I syfte att främja jämställdheten mellan könen, skall lagen den 8 augusti 1986 om jämställdhet mellan kvinnor och män (FFS 609/1986), nedan kallad jämställdhetslagen, äga tillämpning i landskapet Åland med i denna lag angivna avvikelser.

Ändring av den i 1 mom. avsedda lagen gäller i landskapet, om inte annat sägs i denna lag.

2 §. Vad i jämställdhetslagens 2 § 2 mom. är stadgat om verksamhet i riksdagen som ansluter sig till riksdagsledamotsuppdraget skall i landskapet avse motsvarande verksamhet i lagtinget som ansluter sig till lagtingsledamotsuppdraget. (2007/79)

Vad i jämställdhetslagens 3 § är stadgat om anställningsförhållande till staten, skall i landskapet Åland avse anställningsförhållande till landskapet.

Bestämmelserna i jämställdhetslagens 4a § 1 mom. om statliga kommittéer, delegationer och andra motsvarande organ skall i landskapet avse kommittéer, delegationer och andra motsvarande organ samt förvaltningsorgan som tillsätts av landskapsregeringen. (2007/79)

3 §. Bestämmelserna i 20 § jämställdhetslagen skall inte äga tillämpning i landskapet Åland.

4 §. Med beaktande av bestämmelserna i 2 mom. skall de förvaltningsuppgifter som enligt jämställdhetslagen sköts av en riksmyndighet i landskapet skötas av landskapsregeringen under förutsättning att dessa uppgifter hör till landskapets behörighet enligt 18 § självstyrelselagen för landskapet Åland. (2007/79)

De förvaltningsuppgifter som enligt jämställdhetslagen sköts av jämställdhetsombudsmannen ska inom landskapets behörighet skötas av Ålands ombudsmannamyndighet. Även de förvaltningsuppgifter som enligt jämställdhetslagen sköts av jämställdhetsnämnden ska inom landskapets behörighet skötas av Ålands ombudsmannamyndighet. (2014/34)

Utöver vad i 1 mom. är stadgat skall landskapsregeringen genom initiativ, råd och anvisningar främja att syftet med denna lag uppnås.

Tidigare 2 mom. har blivit 3 mom. genom (2007/79).

5 §. Handling som inkommer till landskapsregeringen i ärende som avses i denna lag är med avvikelse från vad som sägs [i 3 § 1 mom. landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet] inte offentlig förrän ärende, vartill handlingen hör, har slutbehandlats om inte handlingen [enligt 9 § nämnda lag] skall hållas hemlig.

LL (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet har ersatts av OffentlighetsL (2021:79) för Åland

6 §. Den som utövar näring i landskapet får inte för sina produkter eller tjänster göra reklam som innehåller kränkande avbildning eller nedsättande värdering av kvinna eller man. Det sagda skall dock inte äga tillämpning på reklam som förmedlas av etermedia

eller genom kabelsändning eller på reklam i utländska tidningar och tidskrifter.

Bestämmelsen i 1 mom. tillämpas inte på näringsutövning som avses i 27 § självstyrelselagen för Åland. (2007/79)

Den som bryter mot bestämmelsen i 1 mom. kan av Ålands ombudsmannamyndighet förbjudas att fortsätta eller upprepa förfarandet. Förbudet kan förenas med vite. Ålands ombudsmannamyndighet förordnar om betalning av vite. (2014/34)

7 §. (2007/79) Besvär över beslut om föreläggande av och utdömande av vite anförs hos Ålands förvaltningsdomstol inom 30 dagar från delgivningen av beslutet.

8 §. (2007/79) Inom landskapets behörighet skall bestämmelserna i 47 kap. 3 § strafflagen (FFS 39/1889) om straff för diskriminering i arbetslivet tillämpas i den lydelse de har när denna lag träder i kraft. Ändringar och nya bestämmelser om straff för diskriminering i arbetslivet skall tillämpas från den dag de träder i kraft i riket.

Till straff för brott mot tystnadsplikten i jämställdhetslagen döms enligt 38 kap. 2 § 2 mom. strafflagen, om inte gärningen skall bestraffas enligt 40 kap. 5 § strafflagen eller strängare straff för den stadgas på något annat ställe än i 38 kap. 1 § strafflagen.

Den som bryter mot förbudet mot diskriminerande annonsering vid annonsering av utbildningsplatser skall för *diskriminerande annonsering* dömas till böter.

9 §. (2007/79) Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av jämställdhetslagen skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

10 §. Denna lag träder i kraft den 1 april 1989.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter kan vidtas innan lagen träder i kraft.

Bestämmelsen i 2 § 3 mom. förpliktar inte till ändringar i sammansättningen av organ som har tillsatts innan denna lag träder i kraft.

C 17 Landskapslag (2022:43) om tillämpning av diskrimineringslagen

1 §. Lagens syfte

Denna lags syfte är att främja likabehandling, att förebygga diskriminering samt att effektivisera rätts-säkerheten för den som utsatts för diskriminering.

2 §. Lagens tillämpningsområde

Med de avvikelser som anges i denna lag tillämpas bestämmelserna i diskrimineringslagen (FFS 1325/2014), nedan kallad rikslagen. Denna lag är tillämplig avseende

LL (2022:43) om tillämpning av diskrimineringslagen C 17

1) Ålands lagtings förvaltning och dess underlydande organ,

2) Ålands landskapsregerings förvaltning och dess underlydande organ,

3) kommunernas förvaltning och deras underlydande organ samt

4) verksamheter som inom lagtingets behörighet yrkesmässigt tillhandahåller varor eller tjänster för allmänheten.

Ändringar i rikslagen tillämpas på Åland från det att de träder i kraft i riket om inte annat följer av denna lag.

Hänvisningar i rikslagen till andra bestämmelser i rikslagstiftningen ska inom lagtingets behörighet avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

3 §. Ålands ombudsmannamyndighet

Ålands ombudsmannamyndighet, som avses i landskapslagen (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet, sköter de tillsynsuppgifter som avses i denna landskapslag, till den del förvaltningen grundar sig på lagtingets lagstiftningsbehörighet.

4 §. Avvikelser från tillämpningen av rikslagen

Bestämmelser i självstyrelselagen för Åland och jordförvärvslagen (1975:7) för Åland, eller i en lag som stöder sig på dessa bestämmelser, angående krav på kunskaper i svenska, eller på innehav av åländsk hembygdsrätt eller finskt medborgarskap, ska inte betraktas som diskriminering i fråga om villkor som rör

1) tillträde till verksamhet som egenföretagare och till yrkesutövning,

2) tillträde till yrkesvägledning, yrkesutbildning och omskolning, inklusive yrkespraktik eller

3) tillträde till tjänst samt tjänstevillkor hos lagtinget, landskapsregeringen eller dem underlydande myndigheter, kommunerna eller kommunalförbund.

Med avvikelse från 20 § 1 mom. och 21 § 1 mom. rikslagen kan inte Ålands ombudsmannamyndighet fastställa förlikning mellan parter så som en lagakraftvunnen dom.

Med avvikelse från 20 § 2 mom. rikslagen kan Ålands ombudsmannamyndighet på begäran av en annan myndighet, eller en sammanslutning som främjar likabehandling, ge utlåtande i ärenden som är av betydelse för tolkningen av denna lag, om inte saken omfattas av rikets diskriminerings- och jämställdhetsnämnds behörighet, en arbetarskyddsmyndighets behörighet eller gäller tolkning av till rikets behörighet hörande frågor om arbets- eller tjänstekollektivavtal. Med hörande av diskrimineringsombudsmannen i domstolsärendet enligt 27 § rikslagen avses i landskapet Åland hörande av Ålands ombudsmannamyndighet.

Bestämmelserna i 21 § rikslagen om en rätt att föra ärenden till rikets diskriminerings- och jämställdhetsnämnd är inte tillämpliga.

5 §. Vite

Om någon trots påpekanden från Ålands ombudsmannamyndighet inte rättar sig efter denna lag kan Ålands ombudsmannamyndighet förelägga denne att fullgöra sina skyldigheter enligt landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

C 18 LL (2023:41) om tillämpning av visselblåsarlagen

Innan vite föreläggs eller döms ut ska den som berörs höras i ärendet i enlighet med bestämmelserna i 28 § förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

6 §. Besvär över föreläggande och utdömande av vite

Besvär över beslut om föreläggande och utdömande av vite anförs hos Ålands förvaltningsdomstol inom 30 dagar från delgivningen av beslutet.

7 §. Ikraftträdelsebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

Med ikraftträdandet av denna lag upphävs landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering.

Sådana likabehandlingsplaner som krävs enligt denna lag ska ha utarbetats av berörda myndigheter, utbildningsanordnare och skolor, arbetsgivare samt övriga berörda aktörer senast inom två år efter denna lags ikraftträdande.

C 18 Landskapslag (2023:41) om tillämpning av lagen om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av EU-rätten och den nationella lagstiftningen

1 §. Lagens syfte

Lagen om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av EU-rätten och den nationella lagstiftningen (FFS 1171/2022), *visselblåsarlagen*, ska inom lagtingets lagstiftningsbehörighet tillämpas på Åland med de avvikelser som anges i denna lag. Ändras visselblåsarlagen ska ändringen gälla på Åland från tidpunkten för dess ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

Genom denna lag genomförs Europaparlamentets och rådet direktiv (EU) 2019/1937 om skydd för personer som rapporterar om överträdelser om unionsrätten, *visselblåsårdirektivet*, inom lagtingets lagstiftningsbehörighet.

2 §. Tillämpningsområde

Inom lagtingets lagstiftningsbehörighet ska det skydd som föreskrivs i visselblåsarlagen för rapportrande personer gälla tjänstemän inom landskaps- och kommunalförvaltningen, Ålands lagting, landskapets affärsverk samt vid juridiska personer som ägs av eller står under bestämmande inflytande av landskaps- eller kommunala myndigheter, som rapporterar om överträdelser av den EU-lagstiftning som avses i bilagan till visselblåsårdirektivet eller den landskapslagstiftning som genomför den inom följande lagstiftningsområden:

- 1) offentlig upphandling,
- 2) produktsäkerhet och produktöverensstämmelse,
- 3) transportsäkerhet,
- 4) miljöskydd,
- 5) livsmedel- och fodersäkerhet samt djurs hälsa och välbefinnande,
- 6) folkhälsa enligt artikel 168 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,
- 7) skydd av privatlivet och personuppgifter samt säkerhet i nätverks- och informationssystem.

I fråga om det som avses i 1 mom. tillämpas lagen på gärningar eller försummelser som

- 1) är straffbara,
- 2) kan leda till en administrativ påföljd av straffkaraktär, eller
- 3) allvarligt kan äventyra uppnåendet av de mål av allmänt intresse som eftersträvas med lagstiftningen.

Med avvikelser från det som föreskrivs i 1 mom. 6 punkten tillämpas lagen inte på överträdelser som gäller 9 § 2–4 mom., 10 §, 11 § 2 mom., 12 § 2 mom. eller 13–21 §§ eller 32 § i lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård (FFS 1201/2013), tillämplig på Åland genom landskapslagen (2014:28) om tillämpning på Åland av lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård.

Utöver det som föreskrivs i 1 mom. tillämpas denna lag även på skyddet för tjänstemän som rapporterar om överträdelser av lagstiftningen om eller villkoren för beviljande, användning eller återkrav av Europeiska unionens bidrag eller bidrag som beviljas enbart av landskapets medel, eller statligt stöd.

Denna lag ska även tillämpas då en förvaltningsuppgift utförs av landskaps- och kommunal myndighet med stöd av 30 § i självstyrelselagen.

3 §. Begrepp

Vid tillämpningen av visselblåsarlagen ska med *justitiekanslerämbetets centraliserade rapporteringskanal* på Åland avses Landskapsrevisionens centraliserade rapporteringskanal i 7 § i denna lag.

Med *behörig myndighet* ska på Åland avses de myndigheter som ansvarar för tillsynen över lagstiftningen i 2 § 1 mom. Närmare bestämmelser om behöriga myndigheter finns i 8 § i denna lag.

4 §. Förhållande till annan lagstiftning

Genom denna lag begränsas inte det skydd för rapportrande personer som grundar sig på annan landskapslagstiftning eller EU-lagstiftning.

5 §. Undantag från tillämpningsområdet

Inom lagtingets lagstiftningsbehörighetsområde ska denna lag inte tillämpas på sådana uppgifter som omfattas av tystnadsplikt för hälso- och sjukvårdspersonal enligt 21 § i offentlighetslagen (2021:79) för Åland.

Denna lag tillämpas inte heller på förundersökning eller i fall där en person gett sitt informerade samtycke till att han eller hon anges som informationskälla eller registreras som sådan i databaser som förvaltas av brottsbekämpande myndigheter i enlighet med 5 kap. 40 § i polislagen (FFS 872/2011) eller 36 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (FFS 616/2019), tillämplig på Åland genom landskapslagen (2019:74) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om dataskydd.

6 §. Intern rapporteringskanal

Följande juridiska personer är skyldiga att inrätta en intern rapporteringskanal för rapportering om överträdelser och för behandling och uppföljning av rapporterna:

- 1) landskapets myndigheter, landskapets affärsverk samt till Ålands lagting ansluten förvaltning som

regelbundet har minst 50 personer anställda i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande,

2) kommuner, förutom de som regelbundet har färre än 50 personer anställda i arbetsavtals- och tjänsteförhållande eller färre än 10 000 invånare,

3) kommunalförbund som regelbundet har minst 50 personer anställda i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande,

4) andra juridiska personer inom den offentliga sektorn vilka ägs av eller står under bestämmande inflytande av en myndighet som avses i 1–3 punkten och som regelbundet har minst 50 personer anställda i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande.

Den juridiska personen kan ordna en intern rapporteringskanal själv eller genom att ingå avtal om att anlita någon annan offentlig eller privat tjänsteleverantör. Den juridiska personen ansvarar för att skyldigheterna enligt denna lag fullgörs även om en tjänsteleverantör anlitas.

När en privat tjänsteleverantör anlitas för att ordna en intern rapporteringskanal omfattas en person som är anställd av tjänsteleverantören av bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar i enlighet med det som föreskrivs i annan lagstiftning. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (FFS 412/1974).

Kommuner och kommunalförbund får ha en gemensam intern rapporteringskanal under förutsättning att den delade interna rapporteringskanalen skiljer sig från och är oberoende i förhållande till de myndigheter som avses i 7 och 8 §§.

Närmare bestämmelser om minimikrav för rapportering till en intern rapporteringskanal, person som ansvarar för handläggningen av rapporter, frivilliga interna rapporteringskanaler, utredning av rapport och anonym rapportering finns i 13–17 §§ i visselblåsarlagen.

7 §. Landskapsrevisionens centraliserade externa rapporteringskanal

Inom ramen för landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet och förvaltningsbehörighet enligt 30 § i självstyrelselagen ska Landskapsrevisionen upprätthålla en centraliserad extern rapporteringskanal på Åland. Landskapsrevisionen ska centraliserat ta emot och vidarebefordra rapporter till de behöriga myndigheter som avses i 8 § för vidare utredning.

Landskapsrevisionen ska inrätta och sköta den centraliserade rapporteringskanalen på det sätt som följer av 18 och 19 §§ i visselblåsarlagen. Landskapsrevisionen ska årligen sammanställa de rapporter som tas emot och rapportera till Europeiska kommissionen på det sätt som närmare följer av 38 § i visselblåsarlagen. Landskapsrevisionen ska även minst vart tredje år granska förfarandena för att ta emot och vidarebefordra rapporter på det sätt som närmare anges i 39 § 1 mom. i visselblåsarlagen.

8 §. Behörig myndighet

De myndigheter som ansvarar för tillsynen över den lagstiftning som avses i 2 § 1 mom. ska inom sitt verksamhetsområde fungera som behörig myndighet i enlighet med visselblåsarlagen.

De behöriga myndigheterna ska ta emot rapporter från Landskapsrevisionens centraliserade externa rapporteringskanal och handlägga rapporterna på det sätt som närmare framkommer av 20–22 §§ i visselblåsarlagen.

De behöriga myndigheterna ska minst vart tredje år granska förfarandet gällande utredningen av rapporter och åtgärderna som myndigheterna vidtar på basis av rapporterna på det sätt som närmare anges i 39 § 2 mom. i visselblåsarlagen.

9 §. Bestämmelser som inte ska tillämpas

Inom lagtingets behörighet ska följande bestämmelser i visselblåsarlagen inte tillämpas:

1) 2 §. I stället tillämpas 1 § i denna lag beträffande tillämpningsområdet för denna lag.

2) 4 §. I stället tillämpas 5 § i denna lag beträffande undantag från lagens tillämpningsområde.

3) 10 § 1 mom., 11 och 12 §§. I stället tillämpas 6 § i denna lag beträffande interna rapporteringskanaler.

4) 31 § 4 mom. sista ledet gällande rätt att begära att uppgifter lämnas till dataombudsmannen.

10 §. Hänvisningar

Inom lagtingets lagstiftningsbehörighet ska hänvisningen till

1) lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) i 32 § 4 mom. i visselblåsarlagen avse offentlighetslagen (2021:79) för Åland.

2) lagen om tjänsteinnehavare i kommuner och välfärdsområden (FFS 304/2003) avse landskapslagen (2004:24) om tillämpning i landskapet Åland av lagstiftning om kommunala tjänstemän.

11 §. Närmare bestämmelser

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning närmare föreskriva om vilka myndigheter som är behöriga myndigheter i enlighet med 8 § i denna lag.

12 §. Straff

Den som uppsåtligt rapporterar eller offentliggör falsk information ska, om inte gärningen är ringa eller strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, dömas till böter.

Till straff för brott mot sekretesskyldigheten döms enligt 38 kap. 1 eller 2 §§ i strafflagen (FFS 39/1889), om inte gärningen utgör brott enligt 28 § i offentlighetslagen för Åland eller om inte strängare straff föreskrivs i något annat lagrum.

Bestämmelser om straff för dataskyddsbrott finns i 28 § i landskapslagen (2019:9) om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen. Bestämmelserna om straff för kränkning av kommunikationshemlighet och för grov kränkning av kommunikationshemlighet i 38 kap. 3 och 4 §§ i strafflagen ska tillämpas inom lagtingets lagstiftningsbehörighet.

13 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2023.

En intern rapporteringskanal ska inrättas inom tre månader efter att lagen har trätt i kraft.

